יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 170 | Łódź, Poniedziałek, 24 lipca 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, א' מנחם אב תרצ"ג | № 170

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וואהלען צום 18. ציוניסטישען קאנגרעס

גענויע רעזולטאטען פון די וואהלען אין לאדז

די רעזולטאטען פון די וואהלען אין לאדז זענען פאלגענדע:

ליסטע נומער 1 — אלגעמיינע ציוניסטען 1640 שטימען;
ליסטע נומער 2 — עת-לבנות 11 שטימען;
ליסטע נומער 3 — מזרחי 744 שטימען;
ליסטע נומער 4 — דעמאקראטישע רעוויזיאניסטען (גראסמאן-גרופע) 715 שטימען;
ליסטע נומער 5 — בלאק פון ארבייטענדען ארץ-ישראל 1818 שטימען;
ליסטע נומער 6 — רעוויזיאניסטען (זשאבאטינסקי'ס) 2102 שטימען;
ליסטע נומער 7 — התאחדות 418 שטימען.

דער נעכטיגער טאג אין יודישען לאדז איז אדורך אונטער'ן צייכען פון די וואהלען צום 18. ציוניסטישען קאנגרעס. נאך קיינמאל ביז איצט איז דער אינטערעס צו די וואהלען נית געווען אזוי גרויס ווי דאס מאל, נישט נאר ציוניסטען. נאר אפילו אזעלכע, וואס שטעהען פון דערווייטענס האבען ארויסגעוויזען א גרויסע פעראינטערעסירונג מיט די וואהלען אליין און בעזונדערס מיט די רעזול-טאטען.

שוין פון באלד אין דער פריה אן האבען זיך ארום דעם ארט, וואו ס'האט זיך געפינען דער וואהל-לאקאל אל. 1 מאי 2 אנגעהויבען זאמלען אגיטאטארען פון די זעקס ליסטעס, וועלכע האבען צווישען זיך קאנקורירט אין לאדז.

נאך א שטיק פאר 9 א זייגער ווען דער וואהל-לאקאל האט אנגעהויבען טעטיג צו זיין האט זיך פאר'ן בנין שוין געשאפען א רייה פון וועהלער, וועלכע האבען געוואלט, וואס פריהער ערפילען זייער ציוניסטישע פליכט.

צום וואהל-לאקאל זענען געקומען גאנצע גרופען צוזאמען פון דער „ליגע" און פון זשאבא-טינסקי'ס ליסטע. איינציגווייז האט זיך די רייה ביים אריינגאנג אין וואהל-לאקאל אויסגעצויגען און ארום 12 א זייגער האט די רייה שוין דער-גרייכט דורך דער 1-טער מאי-גאס ביז גדאנסקא און א שטיק אין דער גדאנסקא-גאס. דאס איז א קימען-לן פון עטליכע טויזענד מענשען.

ס'איז געווען אן אנגעהויערע עוולה, וואס די הויפט-וואהל-קאמיסיע האט בעשטימט פאר 12 טויזענד שוקלים אין לאדז נאר איין וואהל-ביורא, ווי גיט די וואהלען האבען נישט געזאלט זיין ארגאניזירט האט מען זיך בשום אופן נישט געקענט פארשטעלען, אז 12 טויזענד מענשען וואלטען איבער'ן טאג קענען בעקוועם אפגעבען זייערע שטימען.

האבען מיר שוין אנגעוויזען אויף דער קילאמעטער-רייה, וואס האט זיך געשאפען פאר'ן וואהל-לאקאל און ס'איז געווען אמת'ער מסירת-נפש, אז מענשען זאלען שטעהען אין דער רייה צו 4 שעה אויף אזא היץ, ווי ס'איז נעכטען געווען.

האט מען טאקע אין די רייהען געזעהען אמייסטען יוגענדליכע, עלטערע מענשען האבען איבערגעלאזען דאס אפגעבען די שטימע אויף שפעטער, אין אוונט איז אבער געווארען נאך ענגער, ווייל דער עולם האט אנגעהויבען צונויפ-צוקומען פון די זומער-וואוינונגען און געשטראמט צום וואהל-לאקאל, מיר שטרייכען אונטער, אז אזא פעהלער פון דער וואהל-קאמיסיע צו בעשטימען איין וואהל-לאקאל איז געווען נישט מוחל צו זיין.

אין וואהל-לאקאל איז געקומען צו פערשידע-נע אינצידענטען, וועלכע זענען אבער גלייך ליק-ווידירט געווארען, דער גאנצער אפשניט אויף אלעיא 1 מאי איז א גאנצען טאג געווען שווארץ פון יודען, וועלכע זענען געקומען א שמעק טון, „וואס הערט זיך", ליידער האט מען נאר געקענט וויסען דאס איינע, אז די וואהל-פראקוועגץ איז א קאלאסאלע.

די אגיטאטארען ביי די עקען גאסען האבען זיך רוהיג געפיהרט זייער אגיטאציע דורך פלוג-בלעטלעך, פלאקאטען, נומערלעך און דיסקוסיעס. די רוהע איז אין ערגיץ נישט געשטערט געווארען. די פאליציי האט מוסטערהאפט אפגעהיטען די ארדנונג.

דער שטורם מיט'ן שלאקס-רעגען, וועלכער האט זיך אראפגעלאזען ארום 7 א זייגער אין אוונד האט פיל געשטערט די וואהלען, די רייה איז זיך פונאנדערגעלאפען, דאך זענען איינצעלנע מענשען געקומען אין וואהל-לאקאל און אפגעגעבען זייערע שטימען.

פונקט 10 א זייגער אין אוונד זענען די וואהלען פערענדיגט געווארען.

פארן אנהויבען צעהלען די שטימען, האבען די פארשטעהער פון די גרופען אפגעגעבען דעק-לאראציעס, אין וועלכע זיי האבען אויסגעדריקט זייער אונצופרידענקייט צוליב דער ארגאניזאציע פון די וואהלען.

דאן האט מען אנגעהויבען צו צעהלען די 13 אורנעס מיט די שטימען.

די וואהלען אין ווארשא

וואהל-רעזולטאטען אין גראדנא, ביאליסטאק, סובאלק און לידע

ווארשא, 23 (טעלעפאניש)

3 א זייגער פארטאג ציילט מען נאך די שטי-מען. מ'רעכענט מיט'ן צייהלען פערטיג צו ווערען ארום 5—6 פארטאג.

דערווייל זענען אנגעקומען ידיעות פון דער פראווינץ: אין גראדנע, סובאלק, לידע, ביאליס-טאק געפינט זיך אויפ'ן ערשטען ארט די ליגע, אויפ'ן צווייטען — גרינבוים, דעם דריטען פלאץ האט אין איינציגע שטעט „מזרחי", און אין איי-ניגע — זשאבאטינסקי.

אין ווארשא גופא רעכענט מען, אז אויפ'ן ערשטען ארט וועט זיין גרינבוים, אויפ'ן צווייטען — ליגע, דאס דריטע ארט וואקעלט זיך: זשאבאטינ-סקי אדער גראסמאן, ס'פערטע ארט — מזרחי.

נישט געקוקט אויף דעם געשלאסענעם וואר-פענשטילשטאנד אויפ'ן טאג פון די וואהלען, זע-נען אין ווארשא פארגעקומען פיל געשלעגען. עס זענען דא א סך פערוואונדעטע, צוויי פון זיי מיט צעהאקטע קעפ האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל. די הויפט-געשלעגען זענען פארגעקומען ביים קינא „ספלענדיד", וואו מ'האט אפגעגעבען די שטימען.

עס זענען אויך פארגעקומען סקאנדאלען צווי-שען די מיטגלידער פון דער קאמיסיע גופא. אזוי האט מען געכאפט ביי דער האנד אין דער פראגער וואהל-קאמיסיע דעם פארזיצער אברהם וויטעלזאן, וועלכער האט אריינגעווארפען 19 קאנווערטען מיט שטימען.

— מען רעכענט, אז די ליגע וועט בעקומען 30 מאנדאטען, מזרחי — 18, זשאבאטינסקי — 17, גרינ-בוים — 15, עת לבנות — 2, התאחדות און גראס-מאן צו איינעם.

— די פעראינטערעסירונג צו די וואהלען איז געווען א גרויסע. עס זענען אפגעגעבען געווארען 70 פראצענט שטימען.

מען האט טענות, וואס די וואהלען זענען פארגעקומען אין איין לאקאל—אין קינא „ספלענדיד".

די וואהל-אגיטאציע איז געפיהרט געווארען אויף א זעהר מיאוסן אופן. עס האבען זיך גע-הערט שטימען: „א טויט גרינבוים'ען! א טויט בן גוריון'ען".

וואהל-רעזולטאטען אין זגערזש און לענטשיץ

זגערזש, 23 (טעלעפאניש)

ליגע — 392 שטימען; זשאבאטינסקי—250; מזרחי — 184; אלגעמיינע — 85; עת לבנות — 3.

לענטשיק, 23 (טעלעפאניש)

ליגע — 187; זשאבאטינסקי'ס רעוויזיאניס-טען — 160.

מ'איז מבין אויף היטלער'ן

פאריז, 23 (ספ. טעל)

צווישען די פרעסע־שטימען וועגען די ריי־זעס פון הענדערסאנ'ען איבער איראפא, בכדי צו דורכפיהרען די דירעקטע באגעגעניש צווישען היט־לערן מיט'ן פראנצויזישען פרעמיער, טיילט זיך אויס די שטימע פון „ער נועל", וועלכע שרייבט, אז דער בעסטער ענטפער אויף די נישט־איבער־געלייגטע פרובען פון הענדערסאנ'ען איז געווען דאלאדיעס ארויספאהרען פון פאריז אין א טאג ערב דעם אנקומען פון הענדערסאנ'ען.

אויף וויפיל עס האנדעלט זיך וועגען די פער־זיכערונגען פון היטלער'ן בנוגע די שלום־טענ־דענצען אין זיין פאליטיק איז שווער צו גלויבען אז די פערזיכערונגען זאלען שטימען מיט'ן אמת.

די געשפרעכען צווישען פראנקרייך און דייטש־לאנד זענען צוועקלאז, ווייל עס פעהלט אין די־ערע בעציהונגען דער פאקטאר פון צוטרוי.

ריזיגע שרפה אין לאדז

א פאבריק איז פערברענט געווארען פון א דונער. — א סך שרפות ארום לאדז

דער מורא'דיגער שטורם האט אנגעמאכט גרויסע חורבנות

(אג.) נעכטען אין די אוונט־שעה'ן, האט איבער לאדז געטובשעוועט א געוואלדיגער שטורם מיט דונערען, בליצען און א גוס־רעגען.

דער נעכטיגער שטורם איז פארמיטאג אדורך איבער שלעזיען און אוונט־צו דערגרייכט לאדז, דערנאך — נאך הונדערטער אטמאספערישע אויס־לאדונגען — אוועק אין דער ריכטונג צו ווארשא.

אין שייכות דערמיט האט די צווישענשטא־טישע טעלעפאן־סטאציע אפגעשטעלט די פערבינ־דונגען שוין פון 7 אין אוונד.

לאדז איז געווען אפגעשניטען פון דער וועלט אין משך פון 2 שעה — ביז 9 א זייגער.

עס האבען בלויז פונקציאנירט די צווישען־שטאטישע קאבעל־פערבינדונגען פאר דער פרעסע.

דער שטורם, פראוואצירט מיט א וואלקען־בּרוך האט פערפלייצט די נידעריג־ליגנדע גאסען פון דער שטאט, און פערגאסען וואוינונגען.

אין א סך גאסען האט מען נישט געקאנט אריבערגיין איבער'ן וואסער.

די דונערן האבען אנגעמאכט עטליכע צענד־ליג שרפות אין ארומיגער סביבה — גענוי איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען וואו.

פון א דונער האט זיך אין לאדז אנגעצונדען די פאבריק אויף פאמארסקא 141, וואס געהערט צו דער פירמע „ברידער פיאטרקאווסקי, פוקס, ד. פוקס און קאמפ".

אז דאס פייער האט זיך צופלאסען איבער'ן הימעל, טראץ דעם גוס־רעגען, וואס האט גע־פלייצט, ווי פון צעבערס, און די רויטקייט איז דראהענד געהאנגען ווייט איבער דער שטאט, האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז עס ברענט די סטאציע לאדז־פאבריטשנע.

צו דער רעטונגס־אקציע זענען מאביליזירט געווארען אלע פייער־לעשער־אפטיילונגען.

די מיה און אפפערפולע ארבייט פון די פייער־לעשער האט אבער גארנישט געהאלפען און אין משך פון עטליכע שעה איז מיט די פלאמען אוועק די גאנצע פאבריק מיט אלע מאשינען און איינריכטונגען, וואס האבען זיך געפונען אין א פייער שטאקיגען בנין.

די דאזיגע פאבריק האט לעצטענס בעשעפ־טיגט 700 ארבייטער.

לויט פראוויזארישע אויסרעכענונגען בעטרעף פון די היזקות אנ'ערך אנדערטהאלבען מיליאן זלאטעס.

די היזקות וואלטען זיכער געווען נאך גרע־סער, ווען דער לאגער פון דער פירמע געפינט זיך נישט אויף אן אנדער ארט — אין צענטרום שטאט, אויף פיעטרקאווער 46.

די פאבריק איז געווען אסעקורירט.

• • •

לעת־עתה זענען נאך נישט פאראן קיין ידיעות וועגען דער ווירקונג פון דעם שטורם אויפ'ן היי־יאהריגען שניט.

פון דער קראפט מיט וועלכער דער גוס־רעגען איז געגאנגען אויף דער שטאט און דער סביבה, קאן מען דריצגען, אז די השפעה אויף דעם שניט איז געווען א פאטאלע.

מאסן-ארעסטן צווישן רעוויזיאניסטן אין א"י

ירושלים, 23 (יט"א טעלעגראפיש)

די ארץ-ישראל'דיגע פאליציי האט אדורכגעפיהרט היינט א גאנצע רייהע רעוויזיעס און ארעסטען צווישן די רעוויזיאניסטען אין גאנצען לאנד.

אין תל-אביב זענען ארעסטירט געווארען 7 מאן, צווישען וועלכע ס'געפינען זיך אבא אחי-מאיר, ליכטער, ד"ר יעווין און אנדערע.

אין ירושלים איז צווישען אנדערע אויך ארעסטירט געווארען דער אדוואקאט אווינקלי און זיין פרוי.

אין כפר סבא זענען ארעסטירט געווארען 6 רעוויזיאניסטען; אין דגניה 5 מאן.

א חוץ דעם זענען נאך פארגעקומען ארעסטען אין רמת גן און אנדערע ערטער.

אין משך פון טאג זענען בעפרייט געווארען 4 מענשען. די ארעסטען זענען פארגעקומען צוליב דעם, וואס די פאליציי איז חושד, אז אין ארץ-ישראל עקזיסטירט א געהיימע טעראריסטישע גרופע אונטער'ן נאמען „ברית הבריונים", צו וועלכע די ארעסטירטע האבען געזאלט געהערען.

ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז א טייל פון די ארעסטירטע זאלען גלייך בעפרייט ווערען.

ווארשא, 23 (טעלעפאניש)

שפעט ביינאכט איז אנגעקומען א ידיעה, אז עס זענען בעפרייט געווארען געגען קויציע — צו 200 פונט פאר יעדערן: אחי-מאיר, ייבין, און ליכטער.

פאליציי קוואליפיצירט די ארעסטירטע אלס א דראהונגס-גרופע.

מוסאליני אלס קריגס-מיניסטער

רוים, 23 (ספ. טעל.)

דער קריגס-מיניסטער גאטשערא האט דימיסיאנירט.

דעם פארטפעל פון קריגס-מיניסטעריום האט איבערגענומען מוסאליני.

דאלפוס-אהין, דאלפוס-אהער

מיט „נומערוס קלויזוס" פאר יודען שמעקט דאך אין עסטרייך

וויען, 23 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.)

די פרעסע האלט, דאס ס'איז מגליך, אז אין עסטרייך, זאל איינגעפיהרט ווערען א „נומערוס קלאוזוס" פאר יודען אויף אלע געביטען פון קולטורעלען און געזעלשאפטליכען לעבען.

דער ענגלישער „ועד הקהלו"ת
נעהמט נישט קיין אנטייל אין באיקאט געגען היטלער-לאנד

לאנדאן, 23 (טעלעגראפיש דורך יט"א)

דער ענגלישער „ועד הקהלות" האט אפגעהאלטען א זיצונג ביי פערמאכטע טירען.

אויף דער זיצונג איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען באיקאט געגען היטלער-דייטשלאנד.

דער פארשלאג וועגען אנטיילנעהמען אין דער באיקאט-אקציע איז אפגעווארפען געווארען.

נאך דריי מיליארד דאלער

צי פערגרעסערט רוזוועלט בכיוון דעם וואוקס פון דער אינפלאציע?

וואשינגטאן, 23 (ספ. טעל.)

פרייטאג איז אונטערין פאריזיץ פון פרעז. רוזוועלט פארגעקומען א לאנגע זיצונג פונ'ם אמעריקאנישען קאבינעט, אויף וועלכער עס זענען בעטראכט געווארען ווירטשאפטליך-מלוכה'שע פראגען.

בעווגדערס זענען בעטראכט געווארען די רעגירונגס-פעראָרדענונגען, וואס פערבאטען שפעקולאציע.

עס קורסירען קלאנגען, אז דער פרעז. רוזוועלט האט בדעה צוצומאכען די ניו-יארקער אקציען-בערזע.

אינ'ם משך פונ'ם פרייטאג-טאג איז דער דאלער ווידער בעדייטענד געפאלען, מחמת דער ידיעה, אז רוזוועלט האט בעשלאסען ארויסצולאזען ווייטערדיגע 3 מיליארד דאלער.

היטלער האט זיך געוואלט נאמינירען אלס גענעראל

אבער די רייכסווער האט פראטעסטירט

בערלין, 23 (ספ. טעל.)

ווי עס ווייזט זיך איצט ארויס האט זיך היטלער מיט א צייט צוריק געוואלט נאמינירען אלס גענעראל-אבערסט פון דער רייכסוועהר.

די דאזיגע נאמינאציע האט געזאלט קומען אין נאמען „פון שוץ פון דייטשלאנד נאציאנאל-אינטערעסען"...

דער רוב אבער פון די העכערע אפיצירען פון דער רייכסוועהר איז ארויסגעטראטען מיט א שארפען פראטעסט געגען היטלערס פלאן, נישט קאנענדיג איינגיין אויפן געדאנק וועגען אזא פלוצלונגען אוואנס... און דעריבער האט זיך היטלער געמוזט אפזאגען פון זיין כוונה.

טראגישער אויספלוג פון קינדער מיט א גלח

פאריז, 23 (ספ. טעל.)

קיין בורזשע האט זיך היינט אויסגעקליבען אנ'אויספלוג פון 16 קינדער, אנגעפיהרט פון א גייסטליכען.

זיי האבען געזאלט אריבערשווימען איבער אנ'אזערע אויף א שיפעל.

אינמיטען דער אזערע האט זיך דאס שיפעל איבערגעקעהרט.

דער גלח האט בעוויזען אפצוראטעווען דריי קינדער, און ווען ער איז אריינגעשפרונגען אין וואסער צו ראטעווען דאס פערטע קינד איז ער דערטרונקען געווארען מיט די איבעריגע.

פראיעקט אפצולעגען די דירה-געלד-חובות

ווארשא, 23 (טעלעפאניש)

אין די פוילישע צייטונגען ווערט איבערגעגעבען, אז די רעגירונג האט בדעה צו ערקלערען א מאראטאריום אויף דירה-געלד-חובות. דאס הייסט, אז יעדער לאקאטאר וועט זיין פערפליכטעט פון היינט אן צו צאהלען רעגולער דירה-געלד. און די חובות זאל מען צולעגען אויף א לענגערע צייט.

מען ניט איבער איינצעלהייטען וועגען דעם. טייל ווילען, אז די דירה-געלד-חובות זאלען צולעגט ווערען אויף 3 יאהר, און טייל ווילען אויף 5 יאהר. עס ווערט אויך פראיעקטירט, אז אין פערלויף פון 1-טען יאהר זאל מען אינגאנצען קיין ראטעס אויפ'ן חוב נישט צאהלען.

א ספעציעלער אוניווערזיטעט

פאר פערטריבענע דייטשע פראפעסארען

ניו-יארק, 23 (ספ. טעל.)

דא האט זיך געבילדעט א קאמיטעט פון בעריהמטע געלעהרטע און אוניווערזיטעטס-רעקטארען וואס האט זיך געשטעלט דעם ציל צו העלפען די דייטשע געלעהרטע, די קרבנות פונ'ם היטלער-טעראר.

אין זייער „קלוב" דארף געגרינדעט ווערען א גרויסער אוניווערזיטעט, די קאטעדרעס פון וועלכען עס זאלען בעזעצט ווערען אויסשליסליך דורך פראפעסארען, וואס זענען פערטריבען געווארען פון דייטשלאנד.

מ'לאזט נישט פונקציאנירען די י.ט.א. אין בערלין

בערלין, 23 (טעלעגראפיש דורך יט"א)

דער אמעריקאנער גענעראל-קאנסול האט אינטערוועניר ביי דער דייטשער מאכט, אז דאס ביורא פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור זאל קענען ווייטער עקזיסטירען.

דערוויל אבער האט דער יט"א-פארשטעהער אין בערלין, ב. סמאלאר בעקומען א פערבאט ארויסצושיקען דעפעשען קיין אויסלאנד.

געוואלט אויסמארדען די עסטרייכישע מלוכה-מענער

וויען, 23 (ספ. טעל.)

פרייטאג ביי טאג האט זיך איינגעגעבען דער וויענער פאליציי, אויפ'ן יסוד פון פערטרוי'ליכע אינפארמאציעס פון אינסברוק, צו ארעסטירען איינעם פון די אטענטעטער אויפ'ן היימווער-אנפיהרער, ד"ר שטיידלע — אין דער פערזאן פונ'ם הימלערייסט, גראף הייגריך אלווענסלעבען.

כידוע זענען די אטענטעטער, תיכף נאכ'ן אנפאל, אנטלאפען אין אנ'אומבעקאנטער ריכטונג, און דערביי האט מען געהאלטען, אז זיי האבען בעוויזען אריבערצוגעהן די גרעניץ פון דייטשלאנד.

אויפ'ן יסוד פון א גענויער שילדערונג פון איין אטענטעטער, איז ארעסטירט געווארען דער גראף אלווענסלעבען אין א געוויסען נאכט-לאקאל אין צענטער שטאט.

ער איז ארעסטירט געווארען אין דעם מאמענט, ווען ער האט זיך גאנץ געמיטליך געוויילט מיט די „טענצערינס".

איצט פיהרט די פאליציי א ווייטערדיגע ענערגישע אויספארשונג, אלס רעזולטאט פון וועלכער עס דארפען קומען נאך ארעסטען, מחמת, ווי עס ווערט איצט קלאהר, האבען געזאלט פארקומען נאך אטענטאטען אויף אנדערע בעדייטענדע פערזענליכקייטען, די נעמען פון וועלכע עס ווערען דערוויל געהאלטען בסוד.

וויען, 23 (ספ. טעל.)

דער ארעסטירטער גראף אלווענסלעבען האט בעליידיגט סענסאציאנעלע דערקלערונגען, לויט וועלכע ער איז ספעציעל געקומען קיין וויען, בכדי צו דורכפיהרען ווייטערדיגע אטענטאטען אויף די מיטגלידער פון דער עסטרייכישער רעגירונג.

אין דער ערשטער רייהע איז געפלאנט געווארען אנ'אטענטאט אויף דעם זיכערהייטס-מיניסטער, מאיאר פעי.

פערענדיגט דעם פליה ארום דער וועלט

פאסט איז אנגעקומען קיין ניו-יארק

ניו-יארק, 23 (ספ. טעל.)

דער לופטפליהער ווילי פאסט האט פערענדיגט זיין פליה-רייזע, אנקומענדיג קיין ניו-יארק נעכטען 9 מיט 7 מינוט.

* * *

פאסט'ס פליה ארום דער וועלט האט געדויערט 186 שעה מיט 50 מינוט, און ער האט געשלאגען דעם אייגענעם רעקארד מיט 21 שעה.

די אויספיהרונג פון רוזוועלטס א פראיעקט

ניו-יארק, 23 (ספ. טעל.)

אין דער אויספיהרונג פון רוזוועלטס פראיעקט בנוגע בעגרעניצען די ארבייטס-צייט, דארף די נאפט-אינדוסטריע בעשעפטיגען נאך 300 טויזענד ארבייטער.

טעאטער „סקאלא"

נאר 10 גאסט-פארשטעלונגען

מ. ווינדער פרעזענטירט דעם ראמאנטישען שוישפילער, דעם קעניג פון דער יודישער אפערעטע

מיכאל מיכאלעסקא

צוזאמען מיט דער אמעריקאנער פרימאדאנע, דער נאכטיגאל פון דער יוד. ביהנע

בעטי סימאנאוו

מארגן דינסטאג, ד. 25-טן, 9 אווענט און אלע טעג פייערליכע פרעמיערע!!!

נידער מיט דעם וויינען!

זאל לעבן די אפערעטע!

לאכען! זינגען! טאנצען!

די גרויסע אמעריקאנער אטראקציע דער

רעצטער טאנץ

העכסט-מוזיקאלישע און פילפארביגע אפערעטן-שפיל אין 3 אקטן, 6 בילדער פון י. פריימאן,

מוזיק: אברהם אלשאניעצקי.

רעזשי: מיכאל מיכאלעסקא.

אויסער דעם אנסאמבל פון „סקאלא"-טעאטער איז ספעציעל אנגאזשירט געווארען די גוט-בעליבטע ארטיסטען:

אברהם קורץ, יוסף סטרוגאטש און אלא שליוכאוויטש.

בילעטן שוין צו בעקומען אין קאסע פון סקאלא

א לאנגיעהריגער מיליטער-בעאמטער

ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקגעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צוליב וועלכע עס אין סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :-: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר

אייבציגע שפיזערס

ב. מאן פיעטריקאווער 10

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאריש פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס'איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „מלבוש ערומים"

שעגקיעוויטשא 3/5.

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אומ'ן ארם. שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אבצאהלונגען. די פערוואלטונג.

געגען שוויס פון די פיס

צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער וועלניארזש, סטארי רינעק 1.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער שותף

ה' ווליץ און פאמיליע

צוליב'ן טויט פון זייער: פרוי און מוטער

נ"ע מרים

המקום ינחם אותם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

משה יאחימאוויטש און פאמיליע.

3889

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקערייי פון

„נייעס פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

פאר גאלד, בריליאנטען

אין לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

איינקויף פון גאלד זילבער ביזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס צו די אלערהעכסטע פרייזען געוויסענהאפטע בעדינונג.

I. SOŁOWEJCZYK

פיעטרקאווער 27

(פריער שווידמיעסקא 5)

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 8.—11 פריה, פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אווענט. זונטאג פון 10—1 בייטאג

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזן

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 24 יולי 1933

ציוניסטישער קאנגרעס, יודישער וועלט-קאנגרעס און מינדערהייטס-קאנגרעס

ס'קומט דער חודש אויגוסט. מיר גייען אריין אין פעריאד פון קאנגרעסן, וועלכע פאלן געווענליך אויס אויף דעם דאזיגן טערמין. וועגן איין קאנגרעס ווייסן מיר, אז ער וועט זיכער פארקומען, דאס איז דער ציוניסטישער קאנגרעס,, וועגן צווייטן — דעם יודישן קאנגרעס — ווייסן מיר, אז ער וועט היי-יאהר נישט פארקומען. דאגעגן וועגן מינדערהייטס-קאנגרעס, — ווייסן מיר ביז איצט גארנישט...

מיר וואלטן זיך מיט דעם ענין נישט פארנומען, ווען מיר וואלטן דאס אלץ געהאלטן פאר א צופאל. פארקערט, לויט אונזער מיינונג, שטעקט דערין א טיפערער זין, וועלכן מ'דארף ווידמען עטליכע ווערטער, איידער ס'וועט קומען פון געוויסע פאקטן ארויסצוציהען קאנסעקווענצן.

ס'איז בעקאנט פארוואס דער יודישער קאנגרעס וועט היי-יאהר נישט פארקומען. דער בעשלוס פון דער פאראכאריגער צוזאמענטרעף-קאנפערענץ נישט צו רופן דעם יודישן קאנגרעס אין יאהר 1933, כדי נישט צו קומען אין קאנטאקט מיטן ציוניסטישן קאנגרעס, וועמענס נארמאלע קאנדענץ ס'פאלט אויס דעם יאהר. דער בעשלוס איז אנגענומען געווארן דעמאלט ווען די לאגע אין דייטשלאנד איז געווען א גאנצע אנדערע ווי מיר אבסערווירן דאס אין די לעצטע חדשים. דער בעשלוס אפצולעגן דעם יודישן קאנגרעס אויף א יאהר איז אלזא אנגענומען געווארן ביי „נארמאלע" בעדינגונגען. דערווייל איז אין דער לאגע אריינגעקומען א ראדיקאלע ענדערונג. ס'זענען געקומען אומנארמאלע בעדינגונגען. טעכניש איז שוין אוממעגליך, אז דער יודישער קאנגרעס זאל פארקומען אין יאהר 1933. דער גאנצער לאסט פון פעראנטווארטליכקייט זיך צו פארנעמען מיט דער יודישער לאגע אין דייטשלאנד.

פיל אנפיהרענדע יודען, וועלכע ווילן נישט אננעהמען קיין ראדיקאלע מיטלען און ווארטן אויף די בעשלוסן פון ציוניסטישן קאנגרעס, כדי אליין נישט זיין פעראנטווארטליך.

מיר ווייסן, אז די דאזיגע פחדנות'דיגע יודען מוזן דאס דערפאר, ווייל זיי האבן מורא פארן גורל פון אונזערע ברידער אין דייטשלאנד, אויס מורא פאר דער אומבעשטימטקייט פון די, וועלכע רעגירן היינט מיט דייטשלאנד, און וועלכע בעטראכטן די יודען אלס זאקלאדניקעס און די מיינונג פון דער וועלט העלפן זיי ווי דעם נעכטיגן טאג...

מיר ווייסן אבער נישט, וואס ס'הערט זיך מיט'ן מינדערהייטס-קאנגרעס און פארוואס שוויגט מען אזוי דיפלאמאטיש מיט'ן צוגרייטן דעם דאזיגן יעהרליכן קאנגרעס. צי טוט מען עפעס הינטער די קוליסן?

דער מינדערהייטס-קאנגרעס איז אן עפענטליכע טריבונע. אין דעם ליגט זיין כח און נישט אין די קוליסן. דאס איז דאך נישט קיין קאנגרעס פון שטארקע און בעוואפנטע מלוכות. נאר א קאנפערענץ פון שוואכע און הילפלאזע פעלקער. כדי זיך צו שפילן אין דיפלאמאטיע דארף מען האבן כח. דער שוואכער קען זיך נאר שיצן דורך רופן וועגן גערעכטיגקייט. פערשטעהט זיך, ווען ס'האנדלט זיך וועגן אן ארויסטריט אויף אויסען. ווען ס'האנדלט זיך וועגן אינערליכע בעציהונגען וואלט דאס דיפלאמאטיזירן געהייסן א געגנזייטיגע אפנארן זיך, אונעהרליך שפיל און דערביי טאר דאס נישט דער מינדערהייטס-קאנגרעס טון.

ס'איז אהן ספק, אז זייט דעם מאמענט, ווען די דאזיגע קאנגרעס-טריבונע איז געשאפן געווארען, איז נאך נישט געווען קיין גינסטיגער געלעגענהייט גארן אפקלאנג פון די מינדערהייטס-באסטרעבונגען אין דער וועלט, ווי איצט, ס'איז נאך נישט געווען אזא בעלעגענהייט צו רעפרעזענטירן דער וועלט דעם טראגיזם פון דער מינדערהייטס-קאנצעפציע, וועלכער ווערט רעאליזירט אויף א ברוטאלן אופן דורך א מעהרהייטס-פאלק, וועלכע האט זיך ביז איצט אנגעטאן אין א טאגע פון א מינדערהייטס - פערטיידיגער. און ס'האט זיך געדוכט, אז אין דער היינטיגער קען נישט זיין קיין מיינונגס-פערשידענהייט פאר מענשן, וועלכע האבן מיט יאהרן צוריק ארויסגערוקט די מינדערהייטס-פראגע אלס אינטערנאציאנאלער פראבלעם. ס'קען נישט זיין קיין ספק, אז די פליכט פון אלע פאקטארן, וואס זענען רעפרעזענטירט אויפ'ן קאנגרעס איז — צו מאניפעסטירן די סאלידאריטעט, אויפריכטיגקייט פון איבערצייגונגען, און אז די דאזיגע געלעגענהייט ווען די אויספיהרונגס-ארגאנען, כדי צו שוינען זייער כבוד — נישט ארדורכלאזן.

די דייטשע מינדערהייטן אויפן היי-יעהריגען קאנגרעס האלטן גודארפט אפגעבן עקזאמען פאר זיך און פארן קאנגרעס. דער קאנגרעס וואלט נישט געקענט שווייגן, וואלט זיך נישט געקענט ארויסדרעהן פון אננעמען א שטעלונג. פון דעם ווייזט אויס, גיבען זיך אפ א חשבון די לייטענדע פאקטארן פון מינדערהייטס-קאנגרעס. פון דעם מוז-שווייגן וואס הערשט פארן טערמין פון דעם אויגוסט-קאנגרעס קען מען הינגען, אז דאס קאנגרעס-ביוראָ וויל דעזערטירען צוזאמען מיט'ן קאנגרעס און זיך ראטעווען פון א שלאכט.

צי גיבען זיי זיך נישט אפ קיין חשבון, אז ס'האנדלט זיך נישט אין דעם פאל וועגן איין שלאכט, נאר וועגן א גאנצער מלחמה.

דאס איצטיגע ענטלויפן הייסט פערשפילן א קאמפאניע. דאס הייסט, ענטלויפן איינציגווייז און די ארמעע וועט מעהר נישט קענען זיך צונויפזאמלען, אז נישט בעצאהלען אין טערמין הייסט — באנקראט.

מיר רופן דעריבער הויך. מ'טאר נישט שווייגן, יעדענפאלס, וועט אין אויגוסט פארקומען דער איינציגער ציוניסטישער קאנגרעס, וועלכער וועט מוזען אננעהמען א שטעלונג וועגן דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד. ער וועט נישט שווייגן. נישט דעזערטירען, נישט ארויסדרעהען זיך...

וואס ד"ר הערצל האט מיט 30 יאהר צוריק פערהאנדעלט מיט'ן צארישען מיניסטער פאן-פלעווע

פון שאול גינזבורג.

— .2 —

זעלבסטפארשטענדליך האבען די מיטטיילונגען פון רוסלאנד נאך פערשטארקט הערצל'ס פערלאנג צו פאהרען קיין פעטערבורג. דעם 25-טען יוני 1903 האט ער זיך פון אלט-אויסזע (וואו ער איז געווען אויף אפרוה) געווענדעט מיט א בריף צו זיינער א בעקאנטער דאמע אין פעטערבורג, וועלכע האט זיך זעהר אינטערעסירט מיט דער ציוניסטישער בעוועגונג און איז געווען בעפריינדעט מיט פלעווע'ן. ער האט ביי איהר געבעטען מיטצוהעלפען איהם, ער זאל קריגען די מעגליכקייט צו זעהן זיך מיט דעם רוסישען מיניסטער. דער בריף איז איבערגעגעבען געווארען פלעווען, און יענער האט איינגעוויליגט. ד"ר הערצל'ס בריף, אין דייטשער שפראך געפינט זיך צווישען די פאפירען, וואס זענען פערבליבען אינ'ם ארכיוו פון פאליציי-דעפארטאמענט. פון דעם אריגינעלען טעקסט און פון דער רוסישער איבערזעצונג, וואס איז דא געמאכט געווארען, איז נישט צו זעהען, צו וועמען דער בריף איז געווען אדרעסירט. ווי עס ווייזט אויס, האט מען אין פאליציי-דעפארטאמענט אפילו נישט געוואוסט דעם נאמען פון דער דאמע, וואס האט דעם בריף בעקומען. פון די פערצייכענונגען אין הערצלס „טאגביכער" דערוויסט מיר זיך, אז די פעטערבורגער פריינדין צו וועלכער עס האט געשריבען הערצל, איז געווען אן עלטערע דאמע, א פוילישע אריסטאקראטקע, פריי [illegible] קארווין-פיאטראווסקאיא. מיר ברענגען דא, מיט איניגע פערקירצונגען, זיין בריף צו איהר:

הויכפארעהרטע גנעדיגע פרוי, וועגען אונזער ציוניסטישער בעוועגונג, אין וועלכער איהר נעהמט אזא גרויסען אנטייל, קאן איך אייך ליידער נישט מיטטיילען דאס בעסטע. צום בעדויערען, ווערען אונזערע שטרעבונגען נישט ריכטיג אפגעשאצט, גראד דארטען, וואו מען האט זיי געזאלט צום בעסטען בעגרייפען. ביי אזעלכע אומשטענדען וועט אויסקומען שווער אויפצוהאלטען עטוואס גרעסערס.

„אין דער לעצטער צייט האב איך געפרובט געפינען א ווירקזאמע הילף, ווייל איך האב געמיינט, אז אין די רעגירענדע קרייזען וועט מען איצט שוין איינזעהען, ווי ריכטיג עס זענען אונזערע ארגומענטען, און אז עס איז פאראן נאר אט די איינציגע פערענטפערונג פון דער יודען-פראגע. איך האב אנגעשריבען צו די ה"ה פלעווע און פאבעדאנאסטצעוו און זיי געבעטען צו פערשאפען מיר אן אודיענץ ביי דעם צאר".

„לידער אבער, — שרייבט ער ווייטער, — האב איך פון מיין געעהרטע פריינדין, דער באראנעסע סוטנער (צו וועלכער עס האט וועגען דעם געשריבען דער רוסישער מיניסטער פון אויסערן, לאמסדארף). בעקומען די מיטטיילונג, אז דער צאר וועט מיך נישט אויפנעהמען. אינצווישען האבען זיך די געמיטער ממילא אביסעל בערוהיגט. אבער עס איז פערבליבען מיין אנדערער ווארונג: אויספיהרליך דורכריידען זיך מיט ה' פלעווען וועגען אנפיהרען אן עמיגראציע און פעראינטערעסירען איהם, דעם מעכטיגסטען מאן אין רוסלאנד, מיט עס, וואס עס וואלט אין אלע היגזיכטען פערייניכענט געווארען פאר א פערגעניגען".

שוין דעם 10. יולי האט הערצל געקראגען פון פרוי קארווין-פיאטראווסקאיא די מיטטיילונג, אז פלעווע וועט איהם גערן אויפנעהמען, און ער זאל קומען קיין פעטערבורג. דעם בארוואס דערמאהנטען בריף, וואס זי האט ערהאלטען פון הערצלען, האט פלעווע איבערגעגעבען דעם דירעקטאר פון פאליציי-דעפארטאמענט לאפוכין, אויף צו מאכען געוויסע פעראָרדנונגען. זיי זענען נויטיג געווען דערפאר, ווייל לויט'ן געזעץ האט הערצל, אלס אויסלענדישער יוד, נישט געהאט קיין וואוינרעכט אין רוסלאנד. דעם 14. יולי האט לאפוכין שריפטליך אפגעגעבען די פעראָרדנונג: „איך בעט מאכען אן איבערזעצונג פון דעם ביגעלעגטען בריף זיין פערפאסער, דער בעוואוסטער ציוניסט הערצעל, וועט לויט דער ערלויבניש פון דעם ה' מיניסטער קומען צופאהרען קיין פעטערבורג. מען דארף בעווארענען, ער זאל אויף דער גרעניץ און אין פעטערבורג נישט האבען קיין שטערונגען, אלס יוד". מיט עטליכע טעג שפעטער האט לאפוכין פארגעשריבען: „מען דארף מעלדען הערצלען וועגען דער ערלויבניש". דעם 18. יולי האט דער פאליציי-דעפארטאמענט שריפטליך געבעטען דעם רוסישען קאנסול אין וויען מיטצוטיילען „דעם אויסלענדישען אונטערטאן, ד"ר טעאדאר הערצל, וועלכער געהערט אן צום יודישן גלויבען, אז דער ה' אינערן-מיניסטער האט געפונען פאר מעגליך צו ערלויבען איהם קומען קיין פעטערבורג". גלייכצייטיג האט דער פעטערבורגער גראדאנאטשאלניק בעקומען א פעראָרדנונג, מען זאל נישט מאכען הערצלען קיין שטערונגען אויפצוהאלטען זיך אין פעטערבורג. אין פאליציי - דעפארטאמענט האט מען זיכער נישט געוואוסט, וואו הערצל וועט אריבערפאהרען די גרעניץ. דעריבער האט מען אפגעשיקט א פארשריפט צו די זשאנדארמען-פערוואלטונגען ביי אלע גרעניצען, זיי זאלען איהם אומגעשטערט אריינלאזען אין רוסלאנד.

דעם 23. יולי איז הערצל, אין דער בעגלייטונג פון דעם בעוואוסטען רוסישען ציוניסט, ד"ר נ. קאצענעלסאן פון ליבוי, אפגעפאהרען פון וויען קיין פעטערבורג. צוליב די שווערע אומשטענדען אין וועלכע עס האבען זיך געפונען די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין רוסלאנד, און אום אויסצומיידען מעגליכע דעמאנסטראציעס, איז זיין רייזע געהאלטען געווארען בסוד. און געוואוסט האבען וועגען איהר נאר ווייניגע פערטרויטע מענשען. אין ווארשא, וואו הערצל האט פערבראכט נאר א פאר שטונדען פון איין צוג צום אנדערען, האבען אויף איהם געווארט אויפ'ן וואקזאל דער בעוואוסטער ציוניסטישער טוער י. יאסינאווסקי, דער דעמאלסדיגער רעדאקטאר פון „הצפירה" נחום סאקאלאוו און איניגע יודישע שרייבער, וואס האבען זיך צופעליג דערוואוסט וועגען זיין דורכפאהר. אין ווילנע, וואו דער צוג איז געשטאנען בלויז צוועלף מינוט, האבען הערצלען אויפ'ן וואקזאל בעגעגנעט די פארשטעהער פון דער געמיינדע מיט איניגע רבנים און דאמען האבען איהם דערלאנגט א בוקעט בלומען. דעם 25. יולי אינדערפריה, איז ער שוין געווען אין פעטערבורג.

(ווייטער מארגען).

רוסלאנד און דייטשלאנד

אייראפע שלאגט זיך נאך אלץ מיט דער דעה, און ווייסט נישט וועמען מעהר פיינד צו האבען, פאר וועמען מעהר מורא צו האבען — פאר רוסלאנד צי פאר דייטשלאנד, פאר דער סאוויעטען-מאכט, צי פאר היטלער'ס מאכט.

די אייראפעאישע מלוכות שטעהען איצט פאר צוויי גרויסע געפאהרען (פון זייער שטאנדפונקט) און זיי ווייסן נאך נישט אויף געוויס, ווייזט אויס, וועלכע פון די צוויי געפאהרען איז פאר זיי די גרעסערע און געפעהרליכערע:

רוסלאנד דראהט אפילו פאסיווערהייט, פרידליכערהייט אונטערצוגראבען זייער סאציאל-עקאנאמישע סיסטעמען;; דאס נאציאנאלע דייטשלאנד (פיל מעהר ווי דאס פאשיסטישע איטאליע) דראהט זיי הויפטזעכליך נאציאנאל מיט איהר מיליטאריסטישען גייסט, וועלכער מוז פיהרען צו א רעוואנש-קריג. און אויך... סאציאל-עקאנאמיש, דראהט זיך דער היטלער-רעזשים, ווייל קיינער ווייסט נישט, און אפילו היטלער אליין ווייסט עס נאך נישט — ווי ווייט סאציאליסטיש און אפילו קאמוניסטיש דער נאצי-רעזשים וועט ווערען.

דארף איצט אייראפא אויסקלויבען צווישען 2 „שלעכטסקייטען" אזוי צו זאגען, לאזען זיך רוסלאנד ענטוויקלען, איז די איצטיגע אייראפעאישע מלוכות — און אמעריקע — גאר נישט אנגענעהם; אבער ס'איז זיי אויך ביטער נאכצוגעבען היטלערן און לאזען ראטעווען די פוצ'ם רוסישען קאמוניזם. דאס וועט זיין א „ראטונעק", וועלכע וועט מוזען פיהרען צו דייטשלאנדס הערשאפט אין אייראפע. דייטשלאנד איז נאך אלץ דאס געזונדסטע און פרימיטיווסטע פאלק אין אייראפע.

און ליגען אונטער דייטשלאנדס שטיוועל, ווילט זיך אפנים קיינעם נישט...

אפילו די ערגסטע שונאים פון קאמוניזם נישט.

און ווי עס זעהט אויס — און דאס איז נישט נאר פון אונזער יודישען שטאנדפונקט, נאר נאך מעהר פון אן אלגעמיין מענשליכען שטאנדפונקט א זעהר געזונטע טענדענץ — קומט אצינד אייראפע אלץ מעהר און מעהר צום בעוואוסטזיין, אז היטלער'ס דייטשלאנד איז פאר זי, ווי פאר דער גאנצער מענשליכער ציוויליזאציע, א פיל גרעסערע געפאהר ווי דאס איצטיגע רוסלאנד.

און נישט נאר פראנקרייך און פוילען — די נאהענטסטע שכנים דייטשלאנדס — קלערן אצינד אזוי. זיי האבען שוין לאנג דערזעהן די געפאהר פון דעם מיליטאריסטיש, אנגעפלאמטען היטלער-רעזשים. זיי ליגט דייטשלאנד גוט אין די ביינער. און איצט, ווען היטלער און זיין באנדע [illegible] געלט גאנץ דייטשלאנד אין איין מעכטיגע קאזארמע, וועלכע ווארט נאר, מען זאל זיי געבען האמאטען און עראפלאנען, האבען זיי, פראנקרייך, פוילען און דער קליינער אנטאנט", איינגאנצען שוין פערגעסען אין דער קאמוניסטישער געפאהר, און מיט רוסלאנד נייע שלום-קאנטראקטען געמאכט.

און, ווי געזאגט, נישט נאר דייטשלאנדס נאהענטע שכנים, נאר אפילו איהרע ווייטע שכנים, — ווי ענגלאנד און איטאליע — וועלכע האבען ביז לעצטענס מעהר מורא געהאט פארן רוסישען קאמוניזם, האבען אצינד, ווען דער היטלעריזם האט בעוויזען זיינע קרומע האקענקרייץ ציהען, דערזעהן זייער אמת'ע געפאהר.

אזעלכע ענגלישע שטאטסלייט, ווי גריי און טשעמבערליין, האבען באלד דערשפירט די גרויסע געפאהר פונ'ם איצטיגען דייטשלאנד.

דער דייטשער „גאט שטראפע ענגלאנד" קלינגט נאך אין די אויערן? און פארוואס זאלען די אראגאנטע היטלער-פאטריאטען ליב האבען איטאליע — דערפאר וואס זי האט די פערראטען, בשעת דער וועלט-קריג און אריבער אויף דער זייט פון ענגלאנד און פראנקרייך?...

מיט איין ווארט, די דייטשע געפאהר איז איצט אויסגעוואקסען אפילו אין די אויגען פון די, וועלכע האבען סימפאטיזירט מיט'ן בעזיגטען דייטשלאנד.

גיב דעם דייטשען מיליטאריסט אין פינגער, וועט ער אפבייסען די גאנצע האנד מיט'ן קאפ צוזאמען.

דעם בעסטען בעוויז, אז אייראפע, גאנץ אייראפע, האט איצט אנגעהויבען זעהן איהר אמת'ע און נאהענטסטע געפאהר, קען מען אויך ארויסזעהן פון דער נייער ארייענטאציע בנוגע עסטרייך.

אייראפע שטיצט איצט דאס קליינע עסטרייך אין איהר שטילער מלחמה געגען היטלערן, ווייל זי וויל נישט דאס איצטיגע דייטשלאנד זאל נאך גרעסער, און ממילא געפעהרליכער און דראהענדער פאר זיי אלעמען ווערען.

אין עסטרייך איז איצט דער גרעניץ, וואס אייראפע האט אויפגעשטעלט געגען דעם זיגרייכען מארש פון די נאצישע הארדעס מיט זייערע האס און נקמה הימנען...

ווען נישט עסטרייך, וואלטן די נאצים פערפלייצט טשעכא-סלאוואקיע, פוילען און די גאנצע גרעניץ-לענדער צווישען דייטשלאנד און רוסלאנד...

צו וואס וואלט דאן געקומען, קען מען זיך לייכט פארשטעלען...

אייראפע פיהלט אלץ מעהר און מעהר די נאצישע געפאהר און לעז-עתה, שטעהט איצט דייטשלאנד ערב א פאלקאמענער איזאלאציע.

אויך ענגלאנדס בעגייסטער האנדעלס-אפמאך מיט רוסלאנד איז א בולט'ער בעוויז, אז אייראפע האט שוין גאר קיין חשק נישט די נאצים זאלען זיי ראטעווען פון קאמוניזם.

לעא סעגיג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
24
א
מנחם אב תרצ"ג

יולי

זון-אויפגאנג 3.44
זון-אונטערגאנג 7.40

שרעקליך אומגליק מיט א יודיש מיידעל

פאלט ארויס פון טראמוואי און ווערט דער'הרגעט

(–) די 22-יעהריגע חנה גרינבערג פון פראנ-טשישקאנער 59 איז שבת ארויסגעפאהרען צו איהרס א חברטע אויף אנ'אויספלוג קיין זשאביע-ניעץ. זי האט פערברענגט א גאנצען טאג און אין אווענד איז זי אהיימגעפאהרען מיט'ן טראמוואי, זי איז געשטאנען אויפ'ן פעראן, אין א געוויסען מאמענט האט דאס מיידעל, זעהט אויס, פערלוירען דאס גלייכגעוויכט און איז ארויסגעפאלען פון טראמוואי אויף די רעלסען. דער צווייטער אנ-הענגס-טראמוואי איז אדורך איבער איהר קערפער און ביי איהר באלד אפגעשניטען ביידע פיס. ס'איז אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע, וועלכע האט די אומגליקליכע אין א גסיסה-צושטאנד אפ-געפיהרט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא גאס וואו זי איז נאך 2 שעה געשטארבען.

חנה גרינבערג איז געווען 3 וואכען פאר דער חתונה. נעכטען איז פארגעקומען די קבורה. מיט דער לויה האט זיך בעשעפטיגט „חסד של אמת"

א דאפעלטער אומגליק

ביי צוקוקען א צוזאמענשטויס פון א באהן מיט א וואגען, געשטארבען פאר שרעק

(2) עהרגעכטען איז מיט'ן שאסיי, וואס פיהרט צו אורשטשין, פעטריקאווער קרייז, געפאה-רען פאוואליע א וואגען, וועלכען עס האט אנגע-טריבען דער פויער סטעפאן קענדזשערסקי.

ווען דער וואגען האט זיך געהאט דערנעהנ-טערט צום באהן-אריבערפאהר, איז אנגעקומען די סולעיאווער קאלייקע.

דער שארפער פייף פונט לאקאמאטיוו האט איבערגעשראקען דאס פערד, וועלכער האט זיך צעבושעוועט, א ריס געטון פארויס און איז ארונ-טערגעפאלען אונטערן לאקאמאטיוו.

דאס פערד איז דער'הרג'עט געווארען אויפן ארט.

קענדזשערסקי איז שווער פערוואונדעט גע-ווארען.

צופעליגערהייד איז אנ'עדות פון דער קא-טאסטראפע געווען די 53-יעהריגע אנטאנינא יעזש, וועלכע איז געווען פערנומען מיט'ן קלייבען יאגעדעס.

די יעזש (א פיעטריקאווער איינוואוינערין) האט זיך אזוי איבערגעשראקען, אז זי איז אנידער-געפאלען אויף דער ערד און פערלוירען דאס בע-וואוסטזיין.

ווען מען איז איהר קורץ דערנאך צוהילף-געקומען, האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי לעבט שוין נישט מעהר.

דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט מחמת שרעק.

דער דאזיגער פערפאל האט געמאכט אין דער גאנצער סביבה א פערשטענדליכען רושם.

מערקווירדיגע געשיכטע מיט פערטוישטע קינדער מיט 23 יאהר צוריק

ווער וועט קענען פערענטפערען די דאזיגע הארבע שאלה?

א מערקווירדיגען ענין האט איצט דער לאדזשער ראבינאט צו ענטשיידען און דוכט זיך, אז מען זאל זיין אזוי קלוג ווי שלמה המלך וועט מען אויך נישט געפונען קיין ריכטיגע עצה דערצו. די געשיכטע איז פאלגענדע:

דאס איז געווען מיט 23 יאהר צוריק, האט געוואוינט אויף דער ווסכאדניא גאס פרוי ווייג-שטיין און אויף דער גלובנא גאס פרוי גראוויצקא. די פרויען האבען זיך נישט געקענט. זיי האבען זיך ערשט בעקענט, ווען ביידע זענען אין איין טאג אנגעקומען אין קימפעטארען-קליניק, וואו בייי-דע האבען זיך געריכט אויף א גליקליכען געבורט.

ביידע פרויען האבען זיך שטארק בעפריינדעט. ביידע האבען מיט אומגעדולד און הארץ-קלאפעניש געווארט אויף דער גליקליכער מינוט, און דער גורל האט געוואלט, אז ביידע פרויען – סיי פרוי וויינשטיין און סיי פרוי גראוויצקא האבען אין דערזעלבער נאכט געבוירען און ביידע מיידלעך.

ביי פרוי וויינשטיין איז דאס געווען אנ'ערשטלינג, די פרוי גראוויצקא האט שוין דעמאלס געהאט א יונגעלע פון 2 יאהר.

די פרייד איז געווען גרויס. די פריינדשאפט צווישען די 2 פרויען, וועלכע זענען געלעגען אין איין זאל, איז געווען נאך גרעסער. מאכט זיך א מעשה, אז 2 טעג נאך דער גליקליכער נאכט, האבען די „שוועסטערן" גענומען ביידע קינדער צום באדען און ווען זיי האבען די קינדער צוריק אריינגעברענגט, האבען זיי אליין נישט געוואוסט, וועלכעס מיידעלע ס'געהער צו דער פרוי וויינ-שטיין און וועלכעס געהער צו דער אנדערער פרוי.

מורא-האבענדיג פאר א סקאנדאל, האט די שוועס-טער דאס ערשטע בעסטע קינד אוועקגעלעגט נע-בען דער פרוי וויינשטיין און דאס צווייטע געבען דער פרוי גראוויצקא. די פרוי ו. האט אבער בעמערקט די פערלוירענקייט פון דער „שוועסטער" און איינקוקענדיג זיך גענוי אינם קינד, האט זי געמאכט א טומעל, אז מ'האט איהר אוועקגעלייגט נישט איהר אייגען מיידעל, נאר א פרעמד קינד. די פרוי גראוויצקא דאגעגען האט זיך נישט גע-וואלט טוישען מיט'ן קינד, טענהנדיג, אז דאס קינד וואס מ'האט אוועקגעלעגט אויף איהר בעט, געהער טאקע צו איהר, זי דערקענט עס בפירוש.

דאס האט אבער דער פרוי וויינשטיין נישט איבערצייגט, ס'איז געקומען צו א גרויסען סקאנ-דאל, צו ספאזמישע געוויינען, געשרייען, אבער וואס האט מען געקענט העלפען:

די „שוועסטערן" האבען שפעטער אליין מודה געווען, אז זיי האבען זיך נישט געמאכט קיין צייכענס, בעת זיי האבען גענומען די קינדער צום באדען. די פרוי וויינשטיין האט געשריי-גען, אז דאס איז נישט איהר קינד, די פרוי גרא-וויצקא האט נישט געוואלט איהר מיידעלע אוועק-געבען. איז טאקע געווען שלעכט, איז מען געלא-פען צו רבנים און צו רביים, אבער ווער האט דא עפעס געקענט העלפען. צום סוף איז מען געווען ביי איינעם פון די גרעסטע רביים אין פוילען אין יענער, אויסהערענדיג די געשיכטע האט ביין נעזאגט:

– וואס פערדרעהט איהר א קאפ. אזוי ווי די ווייבער האבען איצט די קינדער זענען דאס די אייגענע. זאלען זיי די מיידלעך ערציהען לחופה ולמעשים טובים.

אזוי ווי ביידע דערמאנטע פאמיליעס האבען שטארק געהאלטען פון יודישקייט און רביים, האט דער ענטפער פון אנגעזעהענעם רבי'ן א בי-סעל בערוהיגט די געמיטער, אז דער רבי זאגט איז דאך נישט שייך...

דער אונצופרידענהייט פון פרוי וויינשטיינ'ס הארץ איז אבער נישט אוועק. די גאנצע צייט דערנאך, הגם זי האט אסתר'לען ערצויגען אין וואוילשטאנד און גליקליכקייט, האט זי אבער אויף דעם קינד גע-קוקט ווי נישט אויף איהר אייגענס. פערשטעהט זיך, אז אסתר'ל האט וועגען דעם ספק איינגאנצען נישט געוואוסט.

איז אסתר'ל געוואקסען שעהן און געראטען. קיין פרנסה האט אין שטוב נישט געפעהלט, זי האט געלערנט אין גימנאזיע, בעקומען מאטורע, האט אפילו געוואלט אריינטרעטען אין אוניווער-זיטעט, אבער יוסף וויינשטיין האט שוין דערויף נישט ערלויבט.

– גענוג, האט ער געזאגט, אז א מיידעל האט אזויפיל בילדונג, איצט דארף מען טראכטען וועגען א גוטען שידוך.

אסתר'ל איז, פערשטעהט זיך, שוין נישט געווען אזוי פרום ווי איהרע עלטערען און אויך נישט געהאלטען דערפון. אז וועגען שידוך טון דארף מען פריהער פרעגען די עלטערען.

די פרוי וויינשטיין האט פון צייט צו צייט זיך בעמיהט אנצוקוקען פרוי גראוויצקא'ס טאכטער, וואס איז אויך געוואקסען שעהן און געראטען. פרוי ו. האט געזוכט אין דעם מיידעל עפיס אנ'-עהנליכקייט צו איהר אדער צו איהר מאן, ס'האט גארנישט געהאלפען. דער צווייפעל האט זי נישט אפגעלאזען.

פאריגע וואך איז אסתר'ל אהיימגעקומען און געהיימניספול צוגעגאנגען צו דער מוטער.

– מאמעשי, האט זי געזאגט, דו האסט מיר שטענדיג געזאגט, אז ס'איז שוין צייט, אז איך זאל א שידוך טון, האב איך דיך געפאלגט און האב זיך אויסגעזוכט א חתן, היינט האט ער זיך שוין מיר „ערקלערט" און איך האב זיין פארשלאג אנגענומען.

פרוי ו. האט געשיינט פאר שמחה.

– זאג-זשע מיר נאר, טאכטער מיינע, ווער איז דאס דיין בעשערטער.

– א בחור פון א רייכער פאמיליע, פון א יודישער פאמיליע, אזוי ווי דו ווילסט, א געביל-דעטער, א פערדינער מיט אלע מעלות.

– נו, זאג מיר ווער איז דאס?

– דאס איז לעאן גראוויצקי פון גלובנא גאס.

פרוי וויינשטיין איז בלאס געווארען, זי האט נישט געפינען קיין פאסיגע ווערטער פאר אסתר'ן.

– ניין, ניין, מיין קינד, איך בעשטעה נישט אויף דעם שידוך, פאר קיין שום פרייז נישט, איך בעשטעה נישט און ווען אסתר האט אנגעהויבען צוצושטעהען צו דער מוטער, אז זי זאל איהר זאגען די סיבות פון איהר שרעקליכער נעגנער-שאפט צו לעאן גראוויצקי, האט פרוי ו. דער-צעהלט די גאנצע געשיכטע מיט 23 יאהר צוריק אין קימפעטארין-קליניק.

– זעהסט דו מיין קינד, ס'איז דאך מעגליך, אז דו ביזט נישט מיין טאכטער, נאר דער פרוי גראוויצקא'ס. אויב מיר וועלען מסכים זיין צו דעם שידוך, איז דאך מעגליך, אז דו וועסט חתונה האבען מיט דיין אייגענעם ברודער.

אין ביידע משפחות האט מען זיך אנגעהויבען צו קאכען, דער שידוך איז געווען א זעהר א געפאסטער, די קינדער האבען זיך שטארק ליב געהאט. וואס טוט מען? ווי אזוי זאל מען פטור ווערען פון דעם ספק, וואס די פרוי ו. האט א-ריינגעווארפען. איז מען נעכטען טאקע געקומען צום לאדזשער ראבינאט. אבער ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען: ווען מ'זאל אפילו זיין קלוגער ווי שלמה המלך, קען מען דא קיין ריכטיגע עצה נישט געפינען.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכט

צוגאב פאבאר-קאמיסיע

(2) דעם קומענדיגען פרייטאג, דעם 28. ד. ח. און שבת דעם 29. ד. ח. הויבט אן אין לאקאל אויף פעטריקאווער 165 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז – שטאט 2.

מעלדען דארפען זיך די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו מיליטער-איבער-זיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט. וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען, און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

דער שניט אויף דער לאדזשער פראווינץ

(2) דער שניט פון תבואות אויף דער לאדזער פראווינץ האט זיך שוין ערטערווייז אנגע-הויבען.

די פויערים דערקלערען, אז אין אלגעמיי איז די היי-יאהריגע גערעטעניש נישט קיין שלעכטע.

אין משך פון די לעצטע וואכען האט זיך דער צושטאנד פון די תבואות אויף די פעלדער בעדייטענד פערבעסערט

כי תצא „סחורה" מלאדז...

א לאדזשער פערשפרייטער פון פאלש געלד אויף דער פראווינץ

(2) דער לאדזער אויספארשונגס-אמט האט נעכטען בעקומען א טעלעגראם פון פשערעטש, אז דארטען איז געכאפט געווארען ביי דער האנד בעת ער האט געלאזט אין גאנג פאלשע 10-נער און 5-ער זלאטעס, דער לאדזשער איינוואוינער, זיגמונט שינגלער (פון נאווא 42).

מען האט איהם אריינגעזעצט אין ארעסט.

אוועקגעפאלען פאר הונגער

(2) אויף פלאץ קאשטשעלני איז אוועקגע-פאלען פאר הונגער און אויסשעפונג דער 75-יאה-ריגער יוזעף וואלינסקי, אהן א בעשטימטען וואוין-ארט.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל ביי דעם שטאטישען זאמעל-פונקט.

געהיימניספולער טויט אונטער די רעדער פון צוג

(2) אויפן באהן-וועג נעבען דעם דארף באר לאזי, גמינע כאיני, האט מען געפונען דעם טויטען קערפער פון אנ'אומבעקאנטען מאנספערשוין אנ'ערך 35 יאהר אלט.

מען האט ביי איהם קיין שום דאקומענטען נישט געפונען.

סטאראסטע ווארענט די געוועלב-בעזיצער

אז זיי זאלען אפהיטען די סאניטארע פארשריפטען

א דעלעגאציע פון צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15, מיטן ראטמאן כארי בראש, האט זיך געווענדעט צום שטעטישען סטאראסטע, וועגען איינינע לויפענדע פראגען. די דעלעגאציע האט אויפגענומען דער וו. סטאראסטע ראשיצקי, וועלכער האט אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם אויסערגעוועהנליכען אנטי-סאניטארישען צושטאנד פון די קראמען, בודקעס און סטראגאנען אויף דער ווסכאדניא גאס, אמערגסטען איז מיט די יאטקעס – זאגט דער סטאראסטע. דאס פערהאלטען זיך פון די געוועלב-בעזיצער בעת דער אינספעקציע האט מיך איבערצייגט, דאס די פארשריפטען וועגען סא-ניטארישען צושטאנד זענען זיי גוט בעקאנט, זיי בעזיצען אויך אלע ארט, צו דעם נויטיגע מכשירים און מלבושים און דאס איז דער גרעסטער פערברעך זיי טון גרינג-שעצען די פעראָרדנונגען פון דער מאכט: געבעקס, פרוכטען און הויפטזעכליך פלייש ליגען פריי, אפען נישט פערדעקט, גאנצע מחנות פליגען ראיען אויף דעם וואס דראהט מיט א גע-פאהר, צופערשפרייטען פערשידענע אנשטעקענדע קראנקהייטען.

איך וועל דעריבער ארויסגעבען א שטרענ-גען בעפעהל, אפצוהיטען דעם סאניטארישען צו-שטאנד איך וועל גארנישט אין דעם הינזיכט טאלע-רירען, פאר נישט צופאסען זיך צו דעם, וועל איך שטרענג בעשטראפען, ביזן פערמאכען די געוועל-בער און קראמען. ס'וועט נישט העלפען דער קרי-זיס, ארימקייט, מעמאריאלען, דעלעגאציעס. ס'מוז זיין ריין.

איך בעט דעריבער אייך אויפמערקזאם מא-כען אייערע מיטגלידער און זיי אויפקלערען.

די דעלעגאציע האט פערשפראכען דאס צו טון און צו דעם צוועק, קומט פאר די וואך, אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון אלע סעקציען-בראנזשעס.

„די מתנה פון דער לאָדזער וואָיעוואָודזטווע"

(2) כירוע, האָט זיך דער לאָדזער וואָיעוואָדע, הויפּט-פּאַוואַק געווענדעט מיט אַן אַפּעל צו די איינוואוינער פון דער לאָדזער וואָיעוואָודזטווע, אַז זיי זאָלען דורכפיהרען אַ געלד-זאַמלונג אויף צו בויען אַן אַעראָפּלאַן, וואָס זאָל טראָגען דעם נאָמען „די מתנה פון דער לאָדזער וואָיעוואָודזטווע".

דער דאָזיגער אַפּעל האָט שוין אויף אַזוי ווייט געהאַט אַ פּעולה, אַז עהערנעכטען איז איינגעפלאָסען אויף די הענד פון'ם וואָיעוואָדע אַ סומע פון 120 זל. מיט 90 גראָשען, וואָס עס האָבען צו דעם דאָזיגען צוועק געזאַמעלט צווישען זיך די פיזישע און גייסטיגע אַרבייטער פון דער פראַנצויזישער פאַבריק אין טאָמאַשאָוו אונטער דער פירמע „פּיעש".

דער האַנדעלס-מיניסטער האָט דעצידירט

וועגען דעם קאַרטעל פון די לאָדזער שפּינערס

(2) ווי בעקאַנט, האָט אין דעם היגען שפּינער-פערבאַנד אַ לענגערע צייט געדויערט אַ סכסוך דער עיקר וועגען דער פראַגע פון באַרמירען די הויך פון דער פּראָדוקציע.

אַ ספּעציעלע פערשטענדיגונגס - קאָמיסיע האָט מחמת דעם אונטערהאַנדעלט מיט פאָרשטייער פון בעוונדערע פאַבריקען, און בעלייגט דעם האַנדעלס און אינדוסטריע-מיניסטער אַ פּראָטאָקאָל פון איהרע פאָרשונגען, בעטענדיג גלייכצייטיג דעם מיניסטער צו ליקווידירען דעם סכסוך.

די ליקווידאַציע פון'ם סכסוך זאָל שוין האָבען פאָרגעקומען דעם 22. ד. ח.

זיידען=גאַרן און דרום=אויבס

וואָס קומען צו אונז אויף אַנ'אומלעגאַלען וועג

(א) די גרעניץ-וואַך האָט נעכטען פערהאַלטען אויף לאָדז-קאַלישער סטאַנציע אַ לאַדונג פון געשמוגעלטען זיידען-גאַרן, וואָס איז בעשטימט געווען פאַר אַ געוויסען דוד-יחיאל יאַקובאָוויטש און ברידער ראָזענבלום. די לאַדונג איז דעקלאַרירט געווען, אַלס... בוימוואָל-אָפּפאַל.

מחמת יאַקובאָוויטש און די ברידער ראָזענבלום האָבען אויף אַזאַ אופן געהאַנדעלט אַ לענגערע צייט בערעכענט דער היזק פון מלוכה-אוצר אויף אַנ'ערך 100 טויזענד זל.

אַלע דריי האָט מען פערהאַלטען צו דער דיספּאָזיציע פון דער געריכטס-מאַכט.

אויף דערזעלבער סטאַנציע איז אויך פערהאַלטען געוואָרען דער סאָסנאָווצער איינוואוינער, הערמאַן טאַרנהיים, וועלכער האָט אַ לענגערע צייט געשמוגעלט קיין לאָדז מיט דער „גרינער גרעניץ" דרום-פרוכטען, ווי פּאָמעראַנצען, דאַקטילען, באַנאַנען א. אַז. וו.

דער היזק פון מלוכה-אוצר ווערט בערעכענט אויף 25 טויזענד זל.

נישט געקאָנט פערטראָגען די חרפּה,

האָט די יונגע מוטער אָפּגעטון אַ שרעקליכע זאַך

(2) עהערנעכטען זענען עטליכע פויערים געגאַנגען פון פעלד, נעבען דאָרף מילאָסנאַ, קאַלישער קרייז.

און אַזוי ווי זיי זענען געגאַנגען, האָבען זיי דערזעהן, ווי הינט פאַרען זיך ביי עפּיס.

זיי זענען צוגעקומען נעהענטער און צוגעקוקט, ווי די הינט האָבען מיט די לאַפּעס אויסגעגראָבען פון דער ערד אַ ניי-געבוירען קינד, אַ מיידעלע, און גייען זיך מיט דעם טיילען...

הכלל, עס איז געמאַכט געוואָרען אַ חקירה ודרישה, און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס קינד האָט געבוירען די 19-יעהריגע מאַטילדאַ קיראָוואָסקאַ.

זי האָט זיך מודה געווען אין איהר פערברעכען, און דערקלערט, אַז דאָס קינד האָט זי בעגראָבען לעבעדיגערהייד, תּיכף נאָכ'ן געבוירען, ווייל זי האָט נישט געקאָנט איבערטראָגען די חרפּה.

זי איז אַרעסטירט.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַצפּערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטרקאָווער 25) סאָקאָלעוויטש און שאַט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּיעטרקאָווער 193), ריכטער און לאַבאַדאַ, (11 ליסטאָפּאַד 86).

4 זעלבסטמאָרדען איז איין זונטאָג

(2) נעכטען האָט פּאָגאָטאָוויע אינטערווענירט אין 4 זעלבסטמאָרד-פּאַלען.

אויף זשגאָוויער 7 האָט זיך גע'סמ'ט מיט יאָדינע די 38-יאָהריגע אָלגאַ מאַרקע. מען האָט זי אָפּגעפיהרט אין דאָפּאַסנעם שפּיטאָל ביים שטאָטישען זאַמעל-פּונקט.

אויף פּעטריקאָווער 17 האָט זיך אויך גע'סמ'ט מיט יאָדינע דער 38-יעהריגער קאַזשימיעזש קאַמינסקי (ספּאַציערנאַ 10).

אויף ביעלאַנסקאַ 24 האָט זיך גע'סמ'ט מיט שוועבעל-זויער דער 31-יעהריגער ראָמאַן קלימעק.

די ביידע האָט מען אַריבערגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

(2) אויפ'ן אַלטען עוואַנגעלישען בית-עולם (אָגראָדאָוואַ 45) האָט זיך נעכטען גע'סמ'ט מיט קאַלך-זויער אַנ'אומבעקאַנטע 25-יעהריגע פרוי. פּאָגאָטאָוויע האָט זי אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַ סדרה זונטאָג-געשלעגען

(2) נעכטען האָט פּאָגאָטאָוויע אינטערווענירט אין אַ רייה געשלעגען:

אויף ראָג לוטאָמירסקאַ און מיאַדאָוואַ איז שווער צושלאָגען געוואָרען אַנ'אומבעקאַנטער פּערזאָן, וועלכער איז געווען אין אַ טויט-שיכור'ן צושטאַנד.

אויף מיאַדאָוואַ 10, האָט מען שטאַרק צוהאַקט דעם קאָפּ דעם 21-יעהריגער עוואַ קיבאַס.

אויף ראָג פּאַביאַניצער און וואָלטשאַנסקאַ האָט מען פערוואונדעט אין קאָפּ און פּנים דער 37-יעהריגען ראָמאַן קאָוואַלסקי. (פּאַביאַניצער 37).

אויף אַלשאָוואַ 24 האָט בעקומען אַ געשפּאָלטענעם קאָפּ דער 29-יעהריגער מאַריאַן דראַגנשקיעוויטש.

אין די אַלע פאַלען האָט פּאָגאָטאָוויע באַנדאַזשירט די געליטענע און איבערגעלאָזט זיי אויפ'ן אָרט.

אַ פאַלשער אַלאַרם וועגען אַ פאַבריקס-שׂרפה

(2) שבת אין אָוונד האָבען זיך אין שטאָט פערשפּרייט קלאַנגען וועגען אַ גרויסער פאַבריקס שׂרפה ערגיץ אויף דער קאַראַלעווער גאַס.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, האָבען זיך די דאָזיגע קלאַנגען גענומען דערפון, וואָס אויף דער קאַראַלעווער גאַס טאַקע זענען ביי דער פאַבריק „פּיעפּשובקאַ" פאָרגעקומען אַלאַרם-איבונגען פון 4 פייער-לעשער-אָפּטיילונגען.

געשטאָרבען די זעלבסטמער-דערין פון פּולנאַצנאַ 12

(–) ווי מיר האָבען געמעלדען אין נעכטיגען נומער, איז די 22-יעהריגע דאָראַ פינקעלשטיין פון וואָלבאָרסקאַ 35 אַרויסגעשפּרונגען פון דריטען שטאָק אויף פּולנאַצנאַ 12. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל. נעכטען איז די זעלבסטמערדערין געשטאָרבען. מיט דער לויה האָט זיך בעשעפטיגט „חסד של אמת".

דערשאָסען אַ גנב

(2) עהערנעכטען ביינאַכט האָבען זיך גנבים אַריינגעקראָכען צו דעם דאָרפס-לעהרער יוליאַן ראָקסעל, אינ'ם דאָרף ראָסי, פּעטריקאָווער קרייז.

אַז דער שלאָפענדיגער לעהרער האָט זיך אויפגעכאַפּט און געוואָלט שטערען די גנבים, האָט איינער פון זיי אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער.

דער לעהרער האָט דאַן אַרונטערגענומען זיין דובעלטובקע פון דער וואַנד און אַוועקגעלייגט אַ טויטען דעם 23-יאָהריגען גנב וולאַדיסלאַוו וואַוושיניאַק.

די איבעריגע גנבים זענען אַנטלאָפען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער - שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 2–8 און פון 5–9 אָוועגד
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

פּאַרק „העלענאָוו"
נאָר היינט! ⊙ אַריינגאַנג נאָר 1 זל.
לאָדזער יודען! — שטרויענע אַלמנ'ס!
אַלע ווי איינער קומען היינט, מאָנטאָג זיך געזעגענען
מיט דער פרייליכער, טאַנצענדיקער און זינגענדיקער
יודישער באַנדע
און די טעמפּעראַמענטפולע „באַנדיטען":
מאַלווינאַ ראַפּעל, לאַלאַ פּאַלמאַן, זישע קאַץ,
דוד לעדערמאַן און מרדכי הילסבערג.
ספּעציעל צום געזעגנען! נאָך און געדענקט!
אַלע שלאַגערס פון
טאַנצט יודעלער טאַנצט! און די וועלט שאָקעלט זיך!
מיט ספּעציעל נייע שלאַגערס און שלאַגערלעך!
לאָדזשער יודען לייבען...
אויסגעפיהרט דורך די בעליבטע באַנדע קאָמיקערס
זישע קאַץ און דוד לעדערמאַן.
פערגרעסערטער סימפאָנישער אָרקעסטער
אונטער דער לייטונג פון ה' ט. רידער.
ביים קלאַוויר: קאָמפּאָזיטאָר פערשקאַ.
1 בילעט פאַר 1 זל. איז גילטיג אויף ביידע פאָרשטעלונגען.
אָנהייב פון קאָנצערט 5.30 נאָכמיטאָג, –:– אָנהייב פון דער פאָרשטעלונג 9 אָוועגד
בילעטען צו בעקומען אין דער טערקישער קאָנדיטאָריי פּיעטריקאָווער עק פּאָלודניאָוואַ
און אין קאַסע פון „העלענאָוו".

פאָרבערייטונגס-קורס צום קאָנקורס=עקזאַמען אויף דעם וואָרשאַווער פּאָליטעכניקום

לויט'ן מוסטער פון די פאָריגע יאָהרען אַרבעט איין די זעלבסט-הילף-קאָמיסיע פון יודישען אַקאַדעמישען הויז אַ פאָרבערייטונגס-קורס צום קאָנקורס-עקזאַמען אויף אַלע אָפּטיילונגען פון דעם וואָרשאָווער פּאָליטעכניקום. דער קורס הויבט זיך אָן דעם 1-טען סעפּטעמבער און ענדיגט זיך דעם 10–12 אָקטאָבער.

דאָס פּראָגראַם ענטהאַלט אַ פּערטיפּערונג און ערגענצונג פון די פיזיש-מאַטעמאַטישע וויסענשאַפטען פון דער מיטעל-שולע לויט די בעדינגונגען פון קאָנקורס-עקזאַמען. ספּעציעלע צייכנונגען.

די לעקטאָרען בעשטעהען נאָר פון אינזשעניערען און דיפּלאָמאַנטען פון דעם וואָרשאָווער פּאָליטעכניקום.

די אַנטיילנעהמער פון קורס וועלען געניסען פון אַלע נויטיגע לערן-מיטלען. מאָדעלען און קאָמפּלעטען פון קאָנקורס-טעמאַטען פון די פאָריגע יאָהרען.

דער קורס איז צוטריטליך פאַר'ן כלל אביטוריענטען צוליב די בעשיידענע אָפּצאָלונגען.

די אַבסאָלווענטען פון דער פּראָווינץ וועלען האָבען וואוינונגען אין יודישען אַקאַדעמישען הויז. (ערנעהרונגס-קאָסטען אין די אַקאַדעמישע קיך 30 – 50 זל. מאָנאַטליך).

אינפאָרמאַציעס ערטיילט און נעהמט אָן איינשרייבונגען ה' אינזשעניער נתן מייזעלס אין קאַנצעלאַריע פון יודישען אַקאַדעמישען הויז (וואַרשאַ נאַמיעסטניקאָווסקאַ 7) יעדען טאָג פון 10 – 12 און פון 17 – 20. טעלעפ. 92 10-13

פאַר די פּראָווינץ גענויע אינפאָרמאַציעס שריפטליך נאָכ'ן איבערשיקען אַ פּאָסט-מאַרקע.

יודישע פרוי געשטאָרבען פון זונען-שלאַג

אין טושין האָט דאָנערשטאָג בעקומען אַ זונען-שלאַג די יודישע פרוי יוכבד קורץ. מ'האָט זי געבראַכט קיין לאָדז אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען-קאַסע, וואו זי איז אין שווערע יסורים געשטאָרבען. די לויה-פאָרמאַליטעטען האָט אדורכגעפיהרט „חסד של אמת".

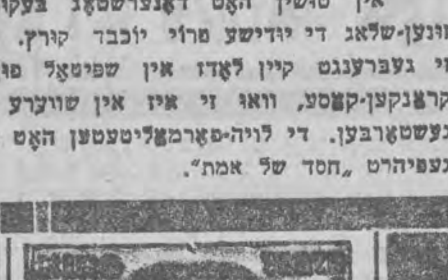

היינט און פאָלגענדע טעג!
TOMMY BOY
רעזשי: Charles Brabin
אין די הויפּט-ראָלען:
CLARK GABLE
MADGE EVANS
ERNEST TORRENCE
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבע און אַקטואַליטעטען.
אָנהייב 4.30 נאָכמיטאָג, לעצטער סעאַנס 10.10 אָוו. שבת און זונטאָג 2.30 ביי'טאָג.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

ספּאָרט=בעוועגונג

אין דער לעצטער מינוט האט די רומענישע מאַכט אָפּגעזאָגט
די ערלויבעניש אויף די זומער=שפּילן פון „מכבי“ איז טשערנאָוויץ

ווי מיר האָבן שוין מיטגעטיילט, האָט די רו־מענישע מאַכט אין דער לעצטער מינוט פאַרווערט אָפּצוהאַלטן די זומער־שפּילען פון וועלט־פאַר־באַנד „מכבי“, וועלכע האָבן שוין דעם 30. יולי זיך געזאָלט אָנהויבן אין טשערנאָוויץ.

דער דאָזיגער פּלוצלונגער פאַרבאָט האָט אַרויס־גערופען אַ געוואַלדיגען כאַאָס אין די רייהען פון די אָרגאַניזאַטאָרן, וועלכע זענען שוין כמעט געווען גרייט אין אַלע לענדער און אין אַלע ספּאָרט־געביטען.

דער וועלט־פאַרבאַנד „מכבי“, וועמענס פאָר־זיצער ס'איז דער לאָרד מעלטשעט, בעהמט נאָך אַלץ אָן מיטלען, אַז די רומענישע מאַכט זאָל ענ־דערען איהר בעשלוס און די זומער־שפּילען זאָל פאָרקומען אין דער פאָראויסגעזעהענער צייט. ביז איצט האָבן די בעמיהונגען פון די יודישע פיה־רער אין רומעניען נישט געהאַט „קיין ערפאָלג.

צוליב דער דאָזיגער דעזאָרגאַניזאַציע איז דער ווייל נאָך נישט בעוואוסט, צי אין לאָדז וועלען פאַר־קומען די עלימינאַציע־מעטשען וועגען אויסוועה־לען אַ פויליש־פוסבאַל־רעפּרעזענטאַנץ קיין טשער־נאָוויץ. די דאָזיגע עלימינאַציעס האָבן געזאָלט פאָרקומען אין לאָדז היינטיגען דאָנערשטאָג און שבת.

ווי מ'טיילט מיט ווערען געמאַכט בעמיהונגען אַז די זומער־שפּילען פון מכבי זאָלען איבערגע־טראָגען ווערען נאָך טשעכיען, אָדער קיין פוילען.

פערענדיגט די מייסטערשאַפטס=מעטשען אין "א"=קלאַס

אין בעסטיגען טאָג זענען פערענדיגט געוואָרען די מייסטערשאַפטס־מעטשען אין „אַ“־קלאַס פון לאָדזער קרייז, דעם מייסטער־טיטעל האָבן אָהן גרויסע אָנשטרענגונגען דערגרייכט די טוריסטען, וועלכע וועלען איצט קעמפען מיט די איבעריגע קרייז־מייסטער־ס וועגען אַריינגעהען אין דער ליגע. די טוריסטען האָבן שוין נעכטען געוואָלט קעמ־פען מיטן מייסטער פון פאָמערען, אָבער ווי דאָרט זענען די מייסטערשאַפטס־שפּילען נאָך נישט פערענדיגט, וועלען די טוריסטען די קומענ־דיגע וואָכען, דאָס הייסט, דעם 30. יולי שפּילען מיט'ן מייסטער פון פּויזנער קרייז „לעגיא“.

דאָס צווייטע אָרט אין דער לאָדזער מייסטער־שאַפט האָט דערגרייכט ס.ק.ס. דאָס דריטע וו.ק.ס., דאַן ווידזעוו, ל.ט.ס.ג., ווימא, ל,ק.ס., הכוח און „מכבי“.

דער גורל האָט געוואָלט, אַז ביידע יודישע מאַנ־שאַפטען זאָל אַרויספאַלען פון „אַ“־קלאַס...

הכח — ווימא 1:2 (0:0)

דער דאָזיגער לעצטער מעטש וועגען דער מייס־טערשאַפט פון „אַ“־קלאַס האָט פאַר דער יודישער מאַנשאַפט געהאַט אַ געוואַלדיגע בעדייטונג. באַ־גוויינען דעם דאָזיגען מעטש, איז מעגליך געווען, אַז „הכוח“ וועט זיך קענען דערהאַלטען אין דער „אַ“־קלאַס. דער דאָזיגער גרויסער ווילען האָט געבראַכט דערצו, אַז זעלטען קען מען זען שפּילען מיט אַזאַ פערביסענקייט און אַמביציע. „הכוח“ האָט געוואונען און האָט זיך דאָס פער־דינט. יעדער שפּילער האָט געטון פאַר זיך וואָס צו איהם האָט געהערט און אַלע צוזאַמען האָבן זיך אויסגעקעמפט דעם נצחון. גוט האָבן גע־שפּילט ראַפּאַפּאָרט, זאַקליקאָווסקי, קאַוזאַם, פּרע־ספּער און קאַהאַן. די הצלחה האָט אויך אַביסעל צוגעשפּילט, ווייל דער טויער־מאַן פון „ווימא“ פאַל־קאָווסקי האָט געהאַט אַ שוואַכען טאָג.

דאָס ערשטע טויער אין דער צווייטער העלפט האָט דערגרייכט באַלזאַם פון אַ פריי־שטויס אויף אַ שטח פון 50 מעטער, מיט 10 מינוט שפּעטער גלייכט אויס ליטשמירסקי. דאָס צווייטע טויער דערגרייכט פּרעספּער פון אַ זעהר שעהנעם און עפעקטפולער שאָס.

ריכטער — ה' סטעמפּיען.

ל.ק.ס. I — ל.ט.ס.ג. 2:2
ווינער „הכח“ איז פוילען
הכח — וואַרשעווער רעפּרעזענט. 1:2

די סענסאַציע פון דער היינטיגער ספּאָרט־וואָך אין פוילען איז געווען דער בעזוך פון ווינער „הכוח“, וועלכער געפינט זיך אין אַ זעהר גוטער פאָרם. דער ערשטער אויסשפּיל פון „הכוח“ אין וואַרשא האָט געצויגען אויפ'ן ספּאָרט־פּלאַץ פון „לעגיא“ אַן עולם פון 12 טויזענד מענ־שען.

דער ווינער „הכוח“ האָט אמת פערלוירען פון זיין פּראַכטפולען שפּילען פון יאָהר 1924. ער האָט אָבער טעכניש און פאַקטיש געהאַט די איבער־מאַכט איבער דער וואַרשעווער רעפּרעזענטאַנץ. „הכוח“ האָט אויך געוויזען אַ פּראַכטפולען צוזאַמענשפּילען פון דער אַנגריפס־ליניע. אין „הכוח“ האָבן זיך אויס־געצייכנט דער לינקער פליגעל רייך, מיטעל־שטור־מער עהרליך און רעכטער פערבינדער הויזלער, וואָס איז ערשטענס לעצטענס צוריקגעקומען אין „הכוח“.

די וואַרשעווער רעפּרעזענטאַנץ האָט געשפּילט אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: דאַמאַנסקי, קולא באַיו, מאַרטינא, האַהן, צעבולאַק, פּושעוושדושעצקי 2, שטשעפּאַניאַק, זגלינסקי, נאַוראַט, פּושעודזש־צקי 1, קאָרנגאָלד.

„הכוח“ הויבט גלייך אָן צו שפּילען אין אַ שטאַרקען טעמפּאָ, שוין אין דער ערשטער מינוט שיסט עהרליך אין דער שטאַנג, אין דער 5־טער מינוט דערגרייכט עהרליך. דעם ערשטען גאָל פאַר „הכוח“ פון אַ פריי־שטויס. די רעפּרעזענטאַנץ בעמיהט זיך אויסצוגלייכען, זי פיהרט אַרויף עט־ליכע שעהנע קאָמבינאַציעס, אָבער די אַנגריפס־ליניע איז נישט דיספּאָנירט צום שיסען. אין דער לעצטע מינוט פון דער ערשטער העלפט האָט „הכוח“ אַ געוואַלדיגע איבערמאַכט. די אַנגרייפער שיסען כסדר, אָבער דאַמאַנסקי פערטיידיגט ערפאָלגרייך.

5 מינוט נאָך דער פויזע שיסט לאַזענער דאָס צווייטע טויער פאַר „הכוח“. די וואַרשאַווער רעפּרע־זענטאַנץ שפּילט איצט שוואַך, אין דער 20־טער מינוט דערגרייכט נאַוראַט דעם איינציגען פּונקט פאַר וואַרשא, דער מעטש ענדיגט זיך מיט 1:2 פאַר „הכוח“.

ריכטער — ה' ווישניעווסקי.

רעפּרעזענטאַנץ פון יוד. קלובן אין וואַרשא — רעפּרעזענט. פון פוילישע קלובן איז וואַרשא 0:0

אין פאָרמעטש פאַר „הכוח“ מיט דער וואַרשאַ־ווער רעפּרעזענטאַנץ האָבן געשפּילט די, דער מאַהטע צוזאַמענשטעלען מיט'ן רעזולטאַט 0:0.

הכח (ווין) — לעגיא 3:3

נעכטען אין צווייטען טאָג פון הכחס וויילען אין וואַרשאַ, האָט ער געשפּילט אַ פריינדשאַפטס־מעטש מיט לעגיא, נישט קוקענדיג אויף דעם העפטיגען וועטער און די ערוואַרטונג אויף אַ שעהנעם מעטש, איז דאָך נישט געקומען אַזאַ גרויס פּובליקום ווי שבת. אינגאַנצען איז געווען אַן עולם פון 5000 מענשען. הכח האָט נעכטען פיל בעסער געשפּילט ווי מיט דער רעפּרעזענטאַנץ, בעזונדערס אין דער ערשטער העלפט, האָט „הכוח“ געוויזען אַ הערליך קאָמבינירט שפּילען, אָבער אויך „לעגיא“ איז נישט אָפּגעשטאַנען און האָט געהאַט איינעם פון די בעסטע טעג. דער מעטש האָט זיך געענדיגט מיט 3:3, אין דער ערשטער העלפט האָט „לעגיא“ גע־פיהרט 2:3, דאָס שענסטע טויער האָט געשאָסען נאַוראַט, דאָס צווייטע טויער פאַר „לעגיא“ האָט גע־שאָסען וויפּיעווסקי, דער דריטער איז געווען אַ זעלבסטמערדעריש, פאַר „הכוח“ האָבן די טויערן דערגרייכט רייך (2) און ווייסקאָפּ.

נאָך די מעטשען אין וואַרשאַ פאָהרט „הכח“ קיין לאָדז און קראָקא.

ווינער „הכח“ אין לאָדז

היינטיגען מיטוואָך קומט קיין לאָדז דער ווי־נער „הכח“ און וועט שפּילען מיט דער לאָדזער ליגע־מאַנשאַפט ל.ק.פ. דער בעזוך פון דער יודישער פּראָפעסיאָנעלער פוסבאַל־מאַנשאַפט האָט אַרויס־גערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג, ווייל ווי ס'איז בעקאַנט פון די ווינער מייסטערשאַפטס־קאַמ־פען און פון די רעזולטאַטען אין אויסלאַנד, געפינט זיך „הכח“ אין אַ זעהר גוטער פאָרם.

אויך די פּראַגער „סלאַוויא“ זאָל קומען קיין לאָדז

ס'ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען, אַז די פּראַגער „סלאַוויאַ“, די בעריהמטע טשעכישע מאַנ־שאַפט, זאָל קומען קיין לאָדז און שפּילען מיט ל.ק.ס. די אונטערהאַנדלונגען וועלען וואַהרשיינליך דינסטאָג פערענדיגט ווערען.

צווייטע רונדע פון די ליגע־מעטשען

היינט איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פוסבאַל־ליגע, ס'זענען פעסטגעשטעלט גע־וואָרען די טערמינען פון דער צווייטער רונדע אין ביידע גרופּעס, די ערשטע מעטשען קומען פאָר דעם 6 אויגוסט, די ליגע־מייסטערשאַפטען וועלען זיך ענדיגען דעם 12 נאָוועמבער.

טעניס־מעטש וועגן דייוויס־בעכער
ענגלאַנד — אַמעריקאַ 1:4

בעת די פינאַל־קאַמפען וועגען דייוויס־בעכער האָט ענגלאַנד בעזיגט אַמעריקאַ אין דער פערהעלטע־ניש פון 1:4, דער פינאַל־קאַמף וועט פאָרקומען דעם 28, 29 און 30 יולי צווישען ענגלאַנד און פראַנק־רייך, די שאַנסען האָט ענגלאַנד.

גענעראַל=פערזאַמלונג פון „אַמאַטאָרישע ספּאָרט=קלוב“

דער „אַמאַטאָרען ספּאָרט־קלוב“ טיילט מיט אַלע איהרע מיטגלידער און סימפּאַטיקער, דאָס שבת, דעם 29 יולי ד. י. קומט פאָר די גענעראַל־פערזאַמלונג פון די מיטגלידער.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

ד"ר מעד.
מ. העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 17989.
נעמט אָן ביז 10 פריה און פון 4—8 אָוו.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלע וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל=שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

3

די אַרטיסטקע איז בלאַס געוואָרען, איהר ווייטס ראָס ? איהר געשמינקט פּנים איז אַזוי ווי גרין געוואָרען פון אויפרעגונג און פערצווייפלונג

— יאָ, איך ווייס אַלץ...

די זיכערקייט פון דעם פרעמדען מענשען, האָט אַדאַן אַריינגעפיהרט אין וואַהנזין. זי איז צוגע־גאַנגען צו איהם אויסגעצויגען די הענד ווי צו אַ געבעט און געוואָלט עפּעס זאָגען.

טאַקע איז געווען כמעט ווי צו פרידען וואָס דער מאַן האָט אָנגענומען אַזאַ ווענדונג און האָט אויפגעהערט צו פייניגען די שעהנסטע פון אַלע שעהנע פרויען

— איך בין איבערצייגט — האָט ער געזאָגט, אַז איהר זענט אינגאַנצען אומשולדיג. אויב איהר ווילט אָבער, אַז איך זאָל אייך העלפען, מוזט איהר מיר קודם כל אינגאַנצען גלויבען און זיין מיט מיר אינגאַנצען אויפריכטיג...

— איך בין אין אייער האַנד...

— נישט אַזוי גרויסע קינסטלערין, איך שאַנ־טאַזשיר אייך נישט און האָב דאָס אויך נישט בדעה צו טון. אויב איהר ווילט גיה איך שוין פון דאַנען אַוועק, און איהר וועט מיך מעהר שוין קיינמאָל אין לעבען נישט זעהען

— ביטע פרעגט מיך און איך וועל אייך אויף יעדע פראַגע געבען אַן אויפריכטיגען ענטפער.

די אַרטיסטקע האָט נישט בעוויזען צו פער־ענדיגען די ווערטער, ווי מ'האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר. מ'האָט אַדאַן גערופען אויף דער ביהנע.

די יונגע פרוי האָט מאַכטלאָז געצויגען מיט די פלייצעס. די פּליכט האָט זי גערופען אין מאָמענט ווען איהרע געדאַנקען זענען געווען פערנומען מיט אַ גאַנץ אַנדערע געשעהעניש

טאַקע האָט פערשטאַנען איהר לאַגע און האָט זי געטריבען צו טריסטען.

— געהט איצט אייער פערעהרער וואַרטען דאָך אויף אייך, נאָך דער פאָרשטעלונג וועלען מיר ווייטער פיהרען אונזער געשפּרעך.

אַדאַ האָט געדאַנקט זיך געזעגנט דורך אַ שאָ־קעל מיט'ן קאָפּ, זי האָט זיך אָנגענומען מיט מוט, כדי זיך צו דערצידיגען איצט פון דאַנען אַרויסצוגעהן און זיך ווייזען דעם פּובליקום.

זי האָט שנעל צוגעפּודערט די באַקען, צורעכט געמאַכט די פערכטיגע בלאָנדע האָר און אַרויסגע־גאַנגען אַנטקעגען דעם ליכט פון די ראַמפּעס און אַפּלאָדיסמענטען פון פּובליקום

טאַקע האָט איהר נאָכגעקוקט, ער האָט אַליין נישט געוואוסט פון וואָס פאַראַ געפיהל ער איז בע־הערשט געוואָרען ווען ער האָט געזעהען די גאַנצע שעהנ־קייט פון דער אַרטיסטקע, איהר רייץ און איהר חן, ער האָט געזעהען איהרע נאַקעטע הענד און פיס און זיינע אייגענע דיקע פליישיגע הענד האָבן זיך געצויגען כאָטש אַ ריהר צו געבען די נאַקעטע ער־טער, ער האָט נישט געוואוסט וואָס ער וויל אין דעם מאָמענט, צי איהר באמת העלפען, אָדער זי פייניגען, אָדער גאָר פאַר זיין ענטדעקונג פערלאַנגען צו פער־פרידיגען זיינע ליידענשאַפטען. ער האָט גוט גע־וואוסט, וויפיל מיטגלידער פון דער העכסטליכער אַריסטאָקראַטיע אין אַלע לענדער האָבן בעגעהרט אַדאַס ליבשאַפטליכקייט האָבן דערצו נישט געקענט דערגרייכען, טאַקע האָט איצט געהאַט די איבער־ליכע סאַטיספאַקציע, אַז איהם וועט דאָס איצט לייכט אָנקומען, ער האָט זיך אָבער דערשראָקען פאַר זיינע אייגענע געדאַנקען

ווען זי איז אַרויס פון צימער, האָט טאַקע אַ קוק געגעבען אויפ'ן זייגער.

— די פאָרשטעלונג — האָט ער געטראַכט — וועט דויערן אַנ'ערך 3 שעה, ביז דער צייט וועל איך נאָך בעווייזען זעהר פיל צו טון, ער איז טאַקע אַוועק, זיך אַריינגעזעצט אין אַ טאַקסע און זיך גע־הייסען אָפּפיהרען צום פּריוואַט — דעטעקטיוו שאַרסקי.

שאַרסקי האָט געקענט דעם גביר און פילאַנ־טראָפּ טאַקע זייט זיין אויספאָרשונג וואָס ער האָט געפיהרט אין דער האַנדעלס־באַנק אין דעם ענין פון דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד, דעריבער האָט דער דעטעקטיוו זיך שטאַרק געוואונדערט ווען ער האָט פּלוצלונג אין די אָוונד־שעהן, אין ס לעצטער אָוונד דערזעהן ביי זיך הערמאַן טאַקע

— איהר וואונדערט זיך, אמת הער שאַרסקי

— אמת, פאַניע טאַקע, ס'האָט געמוזט עפּעס וויכטיגעס געשעהען, ווען איהר געפינט זיך דאָ ביי מיר, צי איז נישט עפּעס אַריינגעטרעטען קיין ענדע־רונג אין דעם ענין פון דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד ? איך ווייס דאָך, ווי שטאַרק איהר האָט פערטיידיגט זיין אומשולד ביז ער האָט זיך אין געריכט אַליין מודה געווען.

— ס'קען זיין, אַז איך האָב דעמאָלט געהאַט אַ טעות, האָט הערמאַן טאַקע געזאָגט, אָבער נישט צוליב דעם בין איך אַהערגעקומען

— איך בין אייך גרייט צו דינען.

— איך וואָלט געוואָלט, אַז איהר זאָלט גלייך מיט מיר אַרויספאָהרען אין גאַס, דער אויטאָ שטעהט פאַר'ן טויער, איך האָב דעם איינדרוק, אַז אין האָ־טעל „איראָפּעיסקי“ איז עפּעס געשעהען, מיט וואָס איהר דאַרפט זיך פערנעהמען

שאַרסקין, וועלכער איז געווען אַ געניטער דעטע־קטיוו, איז עפּעס דער גאַנצער ענין נישט געפעלען געוואָרען, ווי קומט דער בעשייהענער, סאָלידער באַנקיר הערמאַן טאַקע צו עפּעס אַ געשעהעניש אין האָטעל

— צי האַנדעלט זיך וועגען עפּעס אַ פערברע־כען, פאַניע טאַקע ?

— ליידער יאָ, מיר האָבן אָבער לאַנג נישט קיין צייט, מיר דאַרפען פאָהרען, ווייל אין אַ 2 שעה אַרום מוז איך שוין זיין צוריק אין „אימפּער־יאַל“־טעאַטער

— אין „אימפּעריאַל“־טעאַטער ? האָט שאַרסקי זיך פערטראַכט, צי האָט דאָס נישט קיין שייכות מיט דער אַרטיסטקע אַדאַ.

— יאָ, אַ זעהר נאָהענטע שייכות

— אפשר וואָלט איהר מיר געגעבען נאָהענט־רע ערקלערונגען.

— נישט איצט, ווייל מיר טאָרען נישט פער־לירען קיין צייט, אויפ'ן וועג וועל איך אייך דער־צעהלען.

שאַרסקי האָט נאָך קיינמאָל נישט געהאַט אַזאַ רעטעניש פאַר זיך, הגם ער האָט שוין געהאַט גאַנץ גרויסע פּראַקטיק. זיין ביגיריגקייט איז כסדר גע־שטיגען, דעריבער האָט ער זיך צוגעאיילט און גע־פאָהרען מיט טאַקען אין האָטעל איראָפּעאיסקי, אויפ'ן וועג האָט טאַקע איבערגעגעבען דעם דע־טעקטיוו בקיצור וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, ס'איז פערשטענדליך, אַז טאַקע האָט פאַר'ן דע־טעקטיוו נישט אַרויסגעזאָגט דעם גאַנצען אמת, פאַר וואָס ער איז אַזוי שטאַרק פעראינטערעסירט אין דעם ענין, ער האָט איהם אָבער דערצעהלט, אַלץ וואָס ער ווייסט וועגען דער שרעקליכער דראַמע, וואָס די אַרטיסטקע אַדאַ האָט איבערגעלעבט דורך די עטליכע טעג וואָס זי האָט פערבראַכט אין דער שטאָט, שאַרסקי האָט די זעלטענע געשיכטע שטאַרק פעראינטערעסירט און איז געווען גרייט צו דער אַרבייט, מיט 15 מינוט שפּעטער זענען ביידע שוין אַריינגעגאַנגען אין זאַל פון האָטעל „איראָפּעיסקי“.

(פאָרטזעצונג קומט)

„די געשיכטע פון יודישען פאָלק" געשילדערט ביי דער טשיקאַגאָ'ר אויסשטעלונג

א מערקווירדיגער ספּעקטאַקל, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט איבער זעקס טויזענט שוישפּילער. — סצענעס, וואָס שטעלען פאָר דראַמאַטישע און טראַגישע קאַפּיטלען פון דער לאַנגער געשיכטע פון יודישען פאָלק. — 150 000 מענשען האָבען בעזוכט די פאָר-שטעלונג

דער „יודישער טאָג" ביי דער וועלט-אויסשטעלונג אין שיקאַגאָ האָט געמאַכט ערפאָלג.

די אויסשטעלונג האָט אויסגעזעהען אַזוי ווי אַ יודישע מלוכה. פון די צוויי הונדערט טויזענד מענשען, וואָס האָבען בעזוכט די אויסשטעלונג, זענען מעהר ווי הונדערט און פופציג טויזענד מענשען געווען יודען. זיי זענען געקומען פון פערשידענע טיילען פון לאַנד און ס'האָבען אויך נישט געפעהלט קיין געסט פון אויסלאַנד. עס זענען געקומען יודען פון קאַנאַדע און עס זענען געקומען יודען פון דער אַנדער זייט ים. עס האָבען אויך נישט געפעהלט קיין יודישע גדולים, פון וועלכע דער סאַמע פּראָמינענטעסטער, דער צענטער גאַסט, איז געווען ד"ר חיים ווייצמאַן.

אָבער דעם גרעסטען ערפאָלג האָט דער יודישער טאָג געמאַכט נישט בלויז מיט דער גרויסער צאָהל יודען, וואָס האָבען אין דעם טאָג בעזוכט די אויסשטעלונג, נאָר הויפּטזעכליך צוליב דעם פּראַכטפולען ספּעקטאַקעל מיט דעם נאָמען „די דראַמע פון יודישען פאָלק", וואָס איז געוויזען געוואָרען. דער ספּעקטאַקעל איז בעשטאַנען פון אַ רייהע ביבלישע בילדער, וועלכע זענען דורכגעפיהרט געוואָרען פון אַ מתנה פון זעקס טויזענד מיט צוויי הונדערט שוישפּילער. יעדע בילד איז געווען בעגלייט פון פּאַסענדע מוזיק, וועלכע האָט אויסגעדריקט דעם גייסט און האָט אָפּגעשפּיגעלט די פּעריאָדע וואָס יעדעס בילד האָט פאָרגעשטעלט אין דער יודישער געשיכטע.

„דער ראָמאַנס פון אַ פאָלק", ווי דער ספּעקטאַקעל האָט זיך גערופען, האָט נאָכגעפאָלגט אַ רייהע פּעריאָדען אין דער יודישער געשיכטע ווי זיי ווערען געשילדערט אין חומש. עס האָט אַרומגענומען די גאַנצע ערשטע פּעריאָדען פון אדם און חוה ביז צו דער ריזיגער יודישער אימיגראַציע קיין אַמעריקע.

אָנגעפאַנגען האָט זיך דער ספּעקטאַקעל מיט אַ בילד וואָס האָט פאָרגעשטעלט די בעשאַפונג פון דער וועלט. דער גאַנצער פעלד איז געווען איינגעטונקט אין פינסטערניש. פּלוצלונג האָט זיך אין צענטער פון פעלד בעוויזען אַ שטראַהל ליכט. דער ליכט-שטראַהל איז געפאַלען אויף אַ'ן עמוד אויף וועלכען עס איז געלעגען א דיקער בוך. דער בוך פון דור-דורות. אַ שטימע האָט אָנגעהויבען פאָרלעזען די מעשה „בראשית". די שטימע האָט אַ געשריי געטאָן: „יהי אור"! עס זאָל ווערען ליכטיג. אַ ריזיגער שטראַהל ליכט האָט בעלויכטען אַ סצענע, וועלכע האָט געצייגט ווי אַזוי פון אַ שרעקליכען כאַאָס, פון …, האָט זיך ביסלעכווייז אָנגעהויבען איינשטעלען אָרדנונג. אַ ריזיגער כאָר האָט געזונגען פערשידענע שירים, לויבענדיג דעם בורא פאַר דער שעהנער וועלט וואָס ער האָט בעשאַפען.

אָבער אָט האָבען די בעגייסטערטע לויב-געזאַנגען אויפגעהערט, די הערליכע סצענע פון דער בעשאַפונג פון דער וועלט איז פערטונקעלט געוואָרען, אַ דינער שטראַהל ליכט האָט ווידער אַמאָל געצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון די הונדערט און פופציג טויזענט מענשען, פרויען און קינדער וואָס האָבען אָנגעפאַקט דעם פעלד צו דעם עמוד וואו עס איז געלעגען דער דיקער בוך. אַ טונקעלע פיגור האָט איבערגעקעהרט אַ בלאַט, עס האָט זיך דערהערט אַ שטימע, זעהר אַנ'אומעטיגע. די שטימע האָט זיך בעקלאָגט אויף דער מענשהייט, וועלכע האָט פערלאָרען די וועגען פון גאָט און איז אַראָפּ פון דרך הישר. אַנשטאָט צו לעבען אין שלום און אין אחדות, האָבען די מענשען גאַר געפיהרט אינטריגעס, האָבען זיך געמאָרדעט, די וועלט איז בעהערשט געוואָרען פון ליידענשאַפט, פון שרעק, פון קנאה און פון לוסט. אויף דער וועלט זענען אַרומגעגאַנגען בעסטיעס אין מענשליכע געשטאַלטען. די זיהן האָט מען מקריב געווען צו דעם אָפּגאָט מולך. די טעכטער זענען געפאַלען קרבנות פון הולטאַיסטווא און צולאָזענקייט, די מענשען האָבען פערלאָרען זייער געוויסען.

אָבער אָט האָט אַ שטראַהל ליכט זיך בעוויזען אין אַ ווינקעל, וואו עס איז פאָרגעשטעלט געוואָרען די געשיכטע פון עקדת-יצחק. דער פּאַטריאַרך אברהם איז געווען גרייט מקריב צו זיין זיין זוהן יצחק, צו בעווייזען זיין טרייהייט און איבערגעגעבענהייט צו גאָט. אָבער אברהם'ס גרויסער ברען האָט נישט בעזייטיגט די צוקונפטיגע צרות פון יודישען פאָלק, וואָרים אָט עפענט זיך אַן'אַנדער בילד: אַ ריזיגע „זון" וואַרפט איהרע שטראַהלען אויף א מאַסע שקלאַפען, וועלכע בויען טורעמס און גראַבען גרייבער און שמאַכטען אונטער די פיינדליכע שמיץ פון בייטשען פון אויפזעהער. דאָס זענען געווען די יודישע שקלאַפען אין מצרים. פּלוצלונג האָט זיך פון דער ווייטענס דערזעהען אַ בוים, וועלכער „ברענט" און ווערט נישט פערברענט, פון דער זייט האָט זיך בעוויזען די געשטאַלט פון משה רבנו, וועלכער האָט גערופען צו די יודען, אַז זיי זאָלען זיך אָפּטרייסלען פון די זינד פון די מצריים און זיי זאָלען זיך בעפרייען פון שקלאַפעריי. „אין אייך פליסט די בלוט פון נביאים", האָט ער זיי געזאָגט, „און דער כח פון מאַרשירער פליסט אין אייערע ביינער".

עס דערהערען זיך די קולות פון פּויקען און טראָמפּייטען. אויף דער סצענע ערשיינט מרים, משה'ס שוועסטער, וועלכע זינגט שירה צו גאָט פאַר בעפרייען דעם יודישען פאָלק פון קנעכטשאַפט אין מצרים. בילדער צייגען ווי אַזוי די יודען

(קאָרעספּאָנדענץ פון טשיקאַגאָ)

געהען דורך דעם מדבר און בעזעצען זיך ענדליך אין ארץ ישראל.

פאַר די אויגען ערשיינט אַ נייע בילד, מאַסען יודען זענען פערזאַמעלט אין ירושלים, נעבען דעם בית המקדש עס דערהערט זיך דער קול פון אַ שופר. טויזענטער כהנים אין ווייסע קיטלען בענשען דעם עולם.

פּלוצלונג, אַ געוואַלדיגער טומעל, געשרייען פון פערצווייפלונג, פון דערווייטענס שיינט אויף אַ גאָלדענער אָדלער, עס דערהערען זיך פוס-טריט פון מחנות סאָלדאַטען, עס בעווייזען זיך פאָהנען, די אַרמעען פון מעכטיגען רוים דערנעהנטערן זיך טיטוס הרשע נעמט איין ירושלים און ער פערוואוסט די שרעקליכסטע בלוט-באָד אין דער געשיכטע. די יודען ווערען פערטריבען אין גלות און ווערען ווידער פערוואַנדעלט אין שקלאַפען.

אַ שודער געהט דורך איבער די קערפּערס פון דער הונדערטער און פופציג טויזענט קעפּיגער מאַסע.

בלעטער ווערען אויפגענומען זעהר שנעל אין דעם דיקען בוך. עס געהען אוועק צוויי טויזענד יאָהר פון גלות. די ביהנע ווערט ווידער בעלויכטען, זי איז בעהאָנגען מיט אַמעריקאַנער פאָנען, דער סימבאָל פון אַ נייער פרייהייט פאַר יודען, די שטימע שרייט אויס: „פּראָקלאַמירט פרייהייט איבער'ן גאַנצען לאַנד און פאַר אַלע איינוואוינער!"

ווען די געהיימניספולע פיגור האַלט אין אויפמישען דעם לעצטען בלאַט פון דעם דיקען בוך, בעווייזט זיך אַ נייע הערליכע סצענע. די יודען זענען צוריק אין זייער היים-לאַנד, נאָך דורות און דורות פון וואַנדערען איבער דער וועלט. אַ שטימע רופט אויס די ווערטער פון דעם נביא:

„און ער זאָל זיין דער ריכטער צווישען פעלקער, און זיי זאָלען פערוואַנדלען זייערע שווערדען אין אַקער-אייזענס און זייערע שפּיזען אין גראַבליעס. קיין פאָלק זאָל נישט אויפהויבען קיין שווערד געגען אַן'אַנדער פאָלק און זיי זאָלען מעהר נישט לערנען צו פיהרען מלחמות".

די ליכט ביי דעם עמוד ווערט אויסגעלאָשען אָבער איבער'ן פעלד הענגט אַ ריזיגער מגן דוד, וועלכער דאַרף בעלייכטען די גאַנצע וועלט.

מיט דעם פערענדיגט זיך „די דראַמע פון יודישען פאָלק".

די ביהנע, אויף וועלכער דער ריזיגער ספּעקטאַקעל איז אויפגעפיהרט געוואָרען, איז געווען אַזוי גרויס, אַז מען האָט געמוזט איינפיהרען אַ נעץ פון טעלעפאָנען, כדי דער דירעקטאָר זאָל זיך קענען צוזאַמענרעדען מיט די [illegible] אַרויסהעלפער, וועלכע האָבען געהאָלפען פאַרשטעלען די פערשידענע בילדער. די זעקס טויזענט מיט צוויי הונדערט שוישפּילער, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין דעם ספּעקטאַקעל, זענען אויפגעטראַטען אין די נאַציאָנאַלע קאָסטיומען, וועלכע האָבען פאָרגעשטעלט די קליידונג אין די בעשטימטע פּעריאָדען פון דער יודישער געשיכטע.

ב. ראזען.

זיי האַלטען גיפטיגע שלאַנגען אין מויל און ס'שאַדט זיי נישט

וויסענשאַפטסמענער זוכען אויסצוגעפינען דעם דאָזיגען סוד. — די שלאַנגען-טענץ אַלס אַ הייליגע צערעמאָניע ביי די אינדיאַנער אין אַריזאָנא

ביי די אינדיאַנער, אין דעם געגענט פון אָרעיביי. אין אַריזאָנא, איז אַ מנהג אַלט - יאָהר אָפּצוהאַלטען רעליגיעזע צערעמאָניעס, אויף וועלכע עס קומען פאָר טענץ מיט גיפטיגע שלאַנגען. די טענצער האַלטען די דאָזיגע שלאַנגען אַרומגעוויקעלט אַרום האַלז, און זיי נעהמען זאָגאַר אַריין די שלאַנגען אין מויל. די שלאַנגען זענען שרעקליך גיפטיגע, און דאָך שאַדט עס זיי נישט.

נאַטור-פאָרשער האָבען זיך פעראינטערעסירט אין דעם און געפרובירט אויסגעפינען, ווי אַזוי די דאָזיגע אינדיאַנער טוען עס, אַז ס'זאָל זיי נישט שאַדען. אָבער דאָס איז זיי נישט געלונגען אויסצוגעפינען. די אינדיאַנער האַלטען עס בסוד. די דאָזיגע טענץ זענען אַ טייל פון זייערע רעליגיעזע צערעמאָניעס, און זיי ווילען עס נישט אַרויסגעבען צו פרעמדע מענשען, איבערהויפּט צו ווייסע, וועמען זיי האַלטען פאַר שונאים.

די דאָזיגע שלאַנגען-טענץ האָבען קיין גלייכען נישט אין דער גאַנצער וועלט, אפילו צווישען די ווילדע שבטים אין די דזשאָנגלס פון אַפריקע. אין פרעזקאָט, אַריזאָנא, מאַכט מען אַמאָל ענליכע טענץ, אָבער דאָס טוען ווייסע, זיי גיבען פאָרשטעלונגען, אָבער דאָס זענען נישט מעהר ווי אַ נאָכמאַכונג פון די טענץ פון די האָפּי אינדיאַנער. די ווירקליכע טענץ קומען פאָר אין אָרעיביי, וואָס איז אַ פערוואָרפען ווינקעל, טוריסטען גלייבען נישט צו פאָהרען אַהין, און די אינדיאַנער גלייבען נישט, אַז ווייסע זאָלען קומען צו זיי. האָבען ווייניג מענשען, פערהעלטנישמעסיג, געזעהען די דאָזיגע שלאַנגען-טענץ.

די צערעמאָניע פון די שלאַנגען-טענץ ווערט געמאַכט צו בעטען ביי די געטער רעגען. אָהן רעגען זענען די אינדיאַנער אין דעם טרוקענעם אַריזאָנא אויף גרויסע צרות. די שלאַנגען, גלייבען די האָפּי-אינדיאַנער, האָבען עפּעס אַ שייכות מיט די געטער: נאָך אַזאַ טאַנץ וועלען די שלאַנגען צוריק צו די געטער און זיך משתדל זיין פאַר רעגען.

די צערעמאָניעס געדויערען 16 טעג. דעם לעצטען טאָג קומען פאָר די שלאַנגען-טענץ. די אינדיאַנער ווילען נישט האָבען קיין ווייסע ביי די דאָזיגע צערעמאָניעס און טענץ. דאָך אַז אַ ווייסער קומט און פיהרט זיך אויף מיט אַכטונג צו די אינדיאַנער, לאָזט מען איהם צוקוקען. קאַמעראַס צו בעהמען בילדער פון די דאָזיגע צערעמאָניעס איז פערבאָטען. דאָך האָבען זיך פאָטאָגראַפען אַריינגערוקט מיט קאַמעראַס און מ'האָט אַרויסגענומען בילדער פון די שלאַנגען-טענץ.

די טענצער זענען גלהים. איידער מ'געהט טאַנצען מיט די שלאַנגען, באָדט מען די שלאַנגען אין אַ ספּעציעלען וואַסער אין ערדענע כלים. דאַן טראָגט מען זיי אַרויס און מ'גיט זיי איבער צו די טענצער, וועלכע שטעהען פאַר דעם פערזאַמעלטען עולם. די שלאַנגען דרעהען זיך, שטעקען אַרויס די צונגען און קלאַפּען מיט די עקען (דאָס זענען קלאַפּער-שלאַנגען). די טענצער וואַרפען די שלאַנגען אויף דער ערד, הויבען זיי אויף, וואַרפען ווידער און רייצען זיך מיט די אויף אַלערליי אופנים. דאַן וויקלען זיי אַרום די שלאַנגען אַרום זייערע קערפּערס, אַרום האַלז, נעהמען אַריין די קעפּ פון'ם שלאַנג אין מויל, און ס'הויבט זיך אָן דער ווילדער טאַנץ.

נאָכ'ן טאַנץ לאָזט מען אָפּ די שלאַנגען, און זיי לאָזען זיך שנעל אַוועק אין אַלע זייטען, די אינדיאַנער גלויבען, אַז די שלאַנגען געהען צו די געטער בעטען פאַר רעגען.

עס טרעפט אַמאָל, אַז אַ טענצער קריגט אַ ביס פון אַ שלאַנג, אָבער דער טענצער מאַכט זיך נישט וויסענדיג, ווי איהם אַרט עס גאָרנישט. פאָראַיאָהרען, דערציילט אַ ווייסער צושויער, האָט ער אַליין געזעהן, ווי אַ שלאַנג האָט אַ ביס געטאָן אַ טענצער אין באַקען. ער האָט נאָכדעם געזעהן די וואונד ביים טענצער אויפ'ן הינטערשטען טייל פון האַלז, דער טענצער האָט אָבער קיין זאַך נישט געטאָן צו פערהיילען די וואונד, און דאָס מערקווירדיגסטע איז, וואָס דער גיפט האָט איהם נישט געשאַדט. און ס'איז בעוואוסט, אַז דער גיפט פון אַ שלאַנג איז געפעהרליך.

ווי אַזוי די טענצער דרעהען זיך אַרויס פון טויט, איז אַ סוד. איינציגע וויסענשאַפטסמענער גיבען אָן פערשידענע סברות. איינער זאָגט, אַז די טענצער טרינקען פאַר'ן טאַנצען עפּעס אַזאַ געטראַנק, וואָס שטערט דעם גיפט צו ווירקען אויפ'ן קערפּער פון'ם טענצער, אַנדערע זאָגען, אַז די אינדיאַנער האָבען אַזאַ בלוט, וואָס האָט קיין מורא נישט פאַר שלאַנגען-גיפט. דאָס איז אָבער נישט ריכטיג.

די בעסטע ערקלערונג איז, אַז מען נעהמט אַרויס ביי די שלאַנגען דעם סם פון זייער מויל, איידער מ'בענוצט זיי צום טאַנצען. דאָס לעגט זיך אויפ'ן שכל. ערקלערט אָבער ערוואַרד פאַקס, פון דעם סמיטסאָניען אינסטיטוט, אַז ער האָט אַמאָל געכאַפּט אַ שלאַנג, גלייך נאָכ'ן ווי מ'האָט איהם אָפּגעלאָזען נאָכ'ן טאַנץ, און ער האָט געפונען ביי דער שלאַנג דעם גיפט-זאַק נישט גערי'הרט. בלייבט עס פאַרלויפיג אַ סוד.

אויטענטישע ידיעות וועגען צוויי נייע היטלער-מאָרדען איבער יודען אין בערלין

פּראַג. (יט"א) די אַנטי-פאַשיסטישע צייטשריפט „דער געגען-אַנגריף", וואָס ערשיינט אין פּראַג, פערעפענטליכט פאָלגענדע מיטטיילונגען וועגען צוויי נייע גרויזאַמע מאָרדען איבער יודען אין בערלין, וואָס שטיצען זיך אויף אויטענטישע אינפאָרמאַציעס.

דער בעת דער מלחמה שווער-פערוואונדעטער יודישער פראָנט-זעלנער נאָדעל (בערלין, פרידריך-שטראַסע 243) איז לעצטענס דענונצירט געוואָרען דורך א 12-יעהריגען נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען יונגעל, ער זאָל כלומרשט האָבען פערשפּרייט קאָמוניסטישע פּראָקלאַמאַציעס, וואָס עס האָט נישט געשטימט מיט דער ווירקליכקייט, טראָץ דעם איז ער פערשלעפּט געוואָרען אין דער קוואַרטיר פון די שטורם-אָפּטיילונגען, וואו מען האָט איהם געפּייניגט, געשטעלט צו דער וואַנד און געדראָהט צו שיסען. שפּעט ביינאַכט האָט מען איהם בעפרייט מיט א בעפעהל, ער זאָל זיך אויפצומאָרגענס ווידער מעלדען. נאָדעל איז אוועק אין דער פּאָליציי, וואו מען האָט איהם געזאָגט, אַז ער זאָל דעם בעפעהל נישט פאָלגען, ער האָט זיך דעריבער אויפבעהאַלטען. גלייך נאָכדעם האָבען די שטורמיסטען פערשלעפּט זיין 60 יעהריגע מוטער און זיין שוועסטער אין די קאַזאַרמען, צווינגענדיג זיי אויסצופיהרען די גראָבסטע אַרבייט.

וועלענדיג ראַטעווען זיינע נאָהענטסטע, האָט זיך נאָדעל געמעלדעט צו די שטורמיסטען, וועלכע האָבען איהם ערגעץ פערשלעפּט אין אַן'אויטאָ. ביז-איצט איז דער פּאָליציי נישט געלונגען פעסטצושטעלען, וואו נאָדעל געפינט זיך.

אויף אַלענשטיין-שטראַסע 11 אין בערלין וואוינט די אַלמנה פרידלענדער. איהר 19-יעהריגער זוהן, איהר איינציגע שטיצע, האָט מיט א האַלב יאָהר צוריק עדות געזאָגט אין אַ פּראָצעס געגען נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע מערדער, וועלכע זענען פערמשפּט געוואָרען. איצט האָבען זיך די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען נוקם געווען אויף דעם יונגען פרידלענדער. אוניפאָרמירטע שטורמיסטען האָבען איהם אַרעסטירט און ערגעץ פערשלעפּט. דער מוטער האָט די פּאָליציי נאָכדעם מיטגעטיילט, אַז איהר זוהן זאָל האָבען אַרויסגעפאַלען פון פענסטער און ער איז שוין טויט.

אין „בערלינער טאַגעבלאַט" איז ערשינען אַ פאָלגענדער קורצער נעקראָלאָג: „צוליב אַ טראַגישען אומגליקס-פאַל האָב איך פערלוירען מיין טיף-געליבטען זוהן". דער נעקראָלאָג איז אונטערגעשריבען דורך דער מוטער פרידלענדער.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר
אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

ווייטערע מעלדונגען וועגען היטלער'ס אָפּשטאַמונג

ווין. (יט"א) די אָווענד-פּרעסע פון דער היימווער פערעפענטליכט ווייטערע רעוועלאַציעס וועגען היטלער'ס אָפּשטאַמונג. דער אַרכיוו-דירעקטאָר אין פּאָלנא שטעלט פעסט, דאָס עס אונטערליגט נישט קיין ספק, אַז אין היטלער'ס געבורטס-אָרט האָבען אַ רייהע יודען געטראָגען דעם זעלבען פאַמיליען-נאָמען.

„רייכספּאָסט" לייקענט אָפּ ענטשידען אויפן סמך פון קירכליכע בעשייניגונגען, אַז היטלער זאָל זיין פון יודישער אָפּשטאַמונג, גלייכצייטיג ווערט אָבער פעסטגעשטעלט. אַז היטלער'ס פאָטער איז געווען אַן'אונגעזעצליך קינד.

א לאדזער רעיענט — א „טאטע" און בעשיצער פון א שטעטעל יודען

א מעשה, וואס קלינגט ווי א לעגענדע איז אבער פארט א דערפרייענדע ווירקליכקייט

מיט צוואנציג יאהר צוריק, ווען איבער די פוילישע שטעדט און שטעטלאך האט זיך צעגאסען א מורא'דיגע כוואליע פון בּאיקאט און יודען-האס איז אין דער געמיינדע-שול פון שטעטעל וו. וואליגער קאנס, וואו די דאזיגע מגפה האט דאמאלט אמשטארקסטען געבושעוועט, אנגעקומען אלס לערער א געוויסער וויצענטי ס.

באלד פון דער ערשטער מינוט פון זיין אנקומען אין שטעטעל האט זיך דער דערמאנטער לערער אנגעהויבען שארף אבצוגרעניצען פון די ארטיגע אינטעליגענטען און ארומיגע אין דער בעציהונג צו דער יודישער בעפעלקערונג. ער האט נישט בלויז נישט גענומען אנטייל אין דער געוואלדינ-פוגאנדערגעוויקעלטער אנטיסעמיטישער העצע, נאר ער האט די דאזיגע נידערטרעכטיגע קאמפאניע מיט אלע זיינע כחות אויפ'ן ענטשידענסטען אופן בעקעמפט. נישט איינמאל האט ער זיך איינגעשטעלט פאר דער בעדראהטער יודישער בעפעלקערונג און אין נויטיגע פאלען אפיל אויך פאר ענצעלע בעפאלענע יודען.

צוליב זיין מענשליכער בעציהונג צו יודען האט דער דאזיגער לעהרער ארויסגערופען געגען זיך א שרעקליכען שטורם פון צארן און שנאה מצד דער ארטיגער יודען-פרעסערישער קליקע. ממש אין לעבען איז דער באנדע געגאנגען אונשעדליך צו מאכען דעם שטערער פון זייערע כוליגאנישע שטיק און וואס גיכער פון איהם פטור צו ווערען. די געמיינסטע בלבולים האבען זיי אויף איהם אויסגעטראכט, אונטערגעשטעלט פערשידענע „פיסלעך", אנגעוואנדען די פרעכסטע פראוואקאציעס און מסירות. ס'האט אבער גארנישט געהאלפען. דעם אומשולדיגען לעהרער איז אלעמאל געלונגען זיך ריינצוואשען פון די פארגעווארפענע חטאים.

איינמאל האט זיך דער לעהרער פערפלאנטערט אין א ראמאן מיט עפעס א שיקסע פון א שכנות'דיג דארף און אין רעזולטאט פון דאזיגען ראמאן האט זיך אנגעהויבען אויספיקען א לעהרערל. די באנדע האט זיך באלד אן דער מעשה אנגעכאפט ווי אן א געבראטענס. זי האט דעם ארימען לעהרער גענומען אזוי פערפאלגען, אז ער האט ענדליך געמוזט אין א געוויסער נאכט אנטלויפען ארויס פון שטעטעל.

איינינע יודען האבען דעם אנטלויפענדען לעהרער אבגעווארט הינטערען שטעטעל, איהם איינגעשטעקט אביסעל געלד, מיטגעגעבען צדה לדרך און זיך הארציג געזעגענט מיט זייער איידעלען בעשיצער.

יאהרען זענען פערביי. נישט איינמאל אין אנ'עת צרה האבען זיך די יודען פון שטעטעל וו. דערמאנט אן זייער פערשוואונדענעם בעל טובה. ער האט אבער נישט געלאזט וועגען זיך הערען.

דורך דער צייט איז דער אנטלאפענער לעהרער אויסגעוואנדערט א וועלט, דורכגעמאכט אלע גרוילען און עטאפען פון דער מלחמה און געפאנגענשאפט. ער האט אבער אויך פארטגעזעצט זיין בילדונג און געווארען א רעיענט און זיך דערארביעט א גרויס פערמעגען.

דאמאלט האט ער זיך אויך דערמאנט אן די שווערע איבערלעבענישען אין שטעטעל וו., וואו איהם איז אויסגעקומען אויסצושטיין א פערביסענעם קאמף מיט די ענדעקישע קאלטוגעס און פון וועגען ער איז שפעטער געצוואונגען געווען דורך זייער העץ-קאמפאניע צו אנטלויפען, ווי די יודען פון שטעטעל האבען איהם ארויסגעהאלפען אין יענעם פיינליכען מאמענט און פערלייכטערט זיין גלות וועג.

ס'האט זיך אין איהם דערוועקט א חשק ארייבצוכאפען זיך אין יענעם שטעטעל, אויפצוזוכען די עטליכע יודען, זיינע אמאליגע בעלי טובות און ווי ווייט מעגליך זיי אבצודאנקען. געטראכט און געטון: אין א געוויסען זונטאג, געווען איז דאס מיט 6 יאהר צוריק, איז דער רעיענט אויף א לוקסוס אויטא אריינגעפאהרען אין שטעטעל. קיינער האט נישט אין דעם רייכען פריץ געקענט דערקענען דעם אמאליגען ארימען פערפאלגטען פאלקז-לעהרער.

ער האט זיך גענומען אויספרעגען אויף די אלטע בעקאנטע יודען. קיינער פון זיי האט שוין נישט געלעבט. ער האט זיך דערפרעגט צו זייערע קינדער, זיי איבערגעגעבען די גאנצע געשיכטע, גענוי אויסגעפרעגט ווי ס'דערגייט זיי און מיט וואס ער קען זיי העלפען. ער האט יעדען פון זיי איבערגעלאזט א געוויסע סומע און פארבעלייגט, אז זיי זאלען זיך צו איהם ווענדען. ווען זיי וועלען זיך נאר אין זיין הילף נויטיגען.

כמעט יעדען חודש קומט דער רעיענט אין שטעטעל אריין. איז עמיצער א פורמאן און דאס פערדעל פגרט איהם נעבעך אוועק, ווענדעט ער זיך צום נוטען רעיענט און ער בעקומט גלייך א בעשטימטע סומע אויף א פערדל. האלט זיך א יודישער דארפסגייער ביים דינגען א סאד, גייט ער צום רעיענט און ער גיט איהם די נויטיגע סומע, דארף א יודר תחונה מאכען א בוגרות, הצלפט איהם מיט א ברייטע האנט ארויס דער רעיענט. מאכט זיך א געלעגענהייט צו קויפען במקח א כאטקעלע, קומט ,דייטער צו הילף דערזעלבער רעיענט, וועד שמועסט ווען מ'פארשולדיגט זיך דירה-געלד און ס'דראהט אנ'עקסמיסיע, דאמאלט איז דאך דער רעיענט פשוט איבערגליקליך, אז מ'לאזט זיך פון איהם בעצאהלען דעם חוב.

און נישט בלויז צו די קינדער און אייניקלעך פון זיינע אמאליגע בעקאנטע יודען ווייזט ער ארויס אזא שטארקע ווארמהערציגקייט. נאר ער טיילט בכלל יעדען נויט-בעדערפטיגען יוד פון שטעטעל בכבוד'יגע נדבות און העלפט מיט וואס ער קען. יאהרען דויערט שוין אזוי די פאטערליכקייט פון דערמאהנטען רעיענט לגבי די יודען פון שטעטעל וו. אויף צופיקעניש און הארצווייטאג פון די איצטיגע שטעטלדיגע און ארומיגע ענדעקישע קאלטוגעס.

אנומ עלט האבען זיך די מאנושעטען-כוליגאנעס צוזאמען מיט'ן ארטיגען לאבוזארסקען ערב רב פלייסיג געגרייט צו א „באלוטער וויסטעמפ". די בעדראהטע יודען האבען גלייכצייטיג צוזיסען געגעבען וועגען דער סכנה זייער בעשיצער, דעם גוטען רעיענט. ער האט גלייך אינטערווענירט ביים גלח, אין דער סטאראסטווא אויסגע'מסור'ט איז געווארענט די פני. ס'האט געווירקט. אין שטעטעל איז טאקע באלד שטיל געווארען. די צורייצטע געמיטער האבען זיך שנעל בערוהיגט.

איז טאקע נישט קיין וואונדער, וואס די יודען פון שטעטעל וו. האלטען דעם רעיענט פאר איינעם פון די געציילטע, וועלכע ווייסט וואו זיך נאך אין ערגיץ געפונענדע חסידי אומות העולם. זיי בעטען פאר זיין געזונד און לאנג לעבען.

ארגום

דערטרונקען געווארען א 12-יעהריג יונגעל

(2) נעכטען איז אין דעם טייך פיליצע, אונטער דעם דארף מאקרא, באדענדיג זיך, דערטרונקען געווארען דער 12-יעהרינער זביגניעוו טוראיאק פון פיעטריקאוו.

דעם טויטען קערפער האט מען נאך נישט ארויסגעצויגען פון וואסער.

אקציע פון שערער-פעראיין

אפצוהיטען די ארבייטס-צייט

די שערער פאך-קאמיסיע ביים קלאסען פעראיין יודישע אפטיילונג זאוואדזקא 4 און דייטשע אפטיילונג, פעטריקאווער 109 הייבען אן א אינטענסיווע אקציע וועגען אפהיטען דעם 8 שעה'דיגען ארבייטס-טאג.

אין יעדען פאל ווי דער 8 שעה'דיגער ארבייטס-טאג ווערט געבראכען וועלען די פעראיינען גלייך מעלדען דערוועגען ביים ארבייטס-אינספעקטאר, און אננעהמען אלע געהעריגע מיטלען.

אפגעלייגט געווארען די נעכטיגע גארטען-פערוויילונג לטובת „תומכי אורחים"

די גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו לטובת „תומכי אורחים", וואס האט געזאלט פארקומען נעכטען, איז צוליב'ן שלעכטען וועטער אפגעלייגט געווארען אויף זונטאג דעם 30 יולי ה. י.

מארגען — פייערליכע פרעמיערע אין „סקאלא"-טעאטער

מיט מיכאל מיכאלעסקא און בעטי סימענאווא

מארגען, דינסטאג, קומט פאר אין „סקאלא"-טעאטער די פייערליכע פרעמיערע פון דעם אמעריקאנער אפערעטען-שלאגער „דער לעצטער טאנץ" פון ל. פריימאן מוזיק אלשאנעצקי מיט דעם גלענצענדען אפערעטען-ארטיסט מיכאל מיכאלעסקא און מיט דער גרויסער אמעריקאנער זינגערין בעטי סימענאווא בראש.

א חוץ דעם לאדזער אנסאמבל זענען אנגאזשירט געווארען די ליבלינגען: אברהם קורץ, יוסף ברוגאטש און אלא שליפקאוויטש. די אפערעטע פערמאגט פיל שעהנע געזאנגען, הומאר און טענץ.

לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג פון דער „יודישער באנדע" היינט אין העלענאוו

נאכ'ן גרויסען דערפאלג פון דער שבת-פארשטעלונג, גיט היינט די „יודישע באנדע" נאך איין פארשטעלונג אין העלענאוו.

צו דער היינטיגער פארשטעלונג האט די „יודישע באנדע" אויסגעקליבען אלע איהרע שלאגערס און א ריידה נייע נומערן. פון 5,30 ביז 9 אווענד וועט שפילען א פערגרעסערטער סימפאנישער ארקעסטער און 9 אווענד וועט די „באנדע" אנהויבען איהר פארשטעלונג.

אין פאל פון א רעגען וועט די פארשטעלונג פארקומען אין זאל פון העלענאוו.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 24 יולי 1933

11.57 צייט-סיגנאל, 12,05 מוזיק. 12,25 טאג-פרעסע, 12,33 קאמוניקאס, 12,35 מוזיק, 1,00 טאג-פראגראם, 2,56 מוזיק, 4,00 קאנצערט, 5,00 שמועסען אין פראנצויזיש, 5.15 סאליסטען-קאנצערט, 6,15 פארטראג, 6 35 פארטעפיאן קאנצערט, 7,20 פערשידענעס, 7,35 פראגראם אויף מארגען. 7,40 פעליעטאן, 8,00 גראמאפאן, 8,10 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 8,30 טראנסמיסיע פון טעאטער „8.20" אין ווארשא, ספארט, קאמוניקאטען און מוזיק.

• •

פון אויסלאנד

4,40 ריגא — קאנצערט, 8,05 בריסטאל — מוזיק. 8,30 בארי — קאנצערט. 8,45 שטראסבורג — קאנצערט. 9,35 דאווענטרי — קאמעראל-קאנצערט.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ארטאפעדישער אנשטאלט
פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיסשמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

קוואליפיצירטע נייהערינס צו עקספארט-העמדער ווערען גענוכט ביי לצוואוויטש, פאמארסקא-גאס 53, פראנט, 3 טער שטאק. 3885

ראקאלען
איבערצוגעבען אנ'ענצעל צימער מיט וואסער, עלעקטריע, הויכער פארטער פאר א ביליגען פרייז. זאקאנטנא 9, וואוינונג 18. 3884

א צימער פאר דריי יונגעלייט צו שלאפען אוועקצוגעבען מיט אלע בעקוועהמליכקייטען. — פיעטריקאווער 10, וואוינונג 13. 3882

פון זאפארט איבערצוגעבען צוויי גרויסע זונען-שטובען מיט א קיך און קארידאר. ערקונדיגען זיך ביי ראזענצווייג, פילסודסקיעגא 14. 3388

פערשידענעס
עס איז פערלוירען געווארען א פאס און א מיליטערישע ביכעל אויפ'ן נאמען ב. שניאורסאהן, פיעטריקאווער 8, ווי אויך פערשידענע וויכטיגע דאקומענטען און געלד. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפציבערגעבען געגען בעלוינונג אין געשעפט ס. דישקין, לאדז, נאווא-מיעסקא 13, טעל. 217-09.

Zaginiony został weksel na zł. 200.– z wyst. J. Rotapel, Wejhorowo, Gdańska 17 na zlec. I.H. Szotlanda, pł. 31/7 1933. Weksel zostaje unieważniony. 3883

שלאסערי-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען מעטאל-בעארבייטונגען מאשינען - טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

כירורגישער קאבינעט
Dr. Szreiber
איז געווארען איבערגעטראגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אפעראציעס, אפאטרוגקעס, האלס זשילאקעס או"ח
לעטשניצע-פרייזען
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7—8.30 אוו.

לעטשניצע פראברעגא 4 רוג זגערזשער 87
נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטן
וויזיט 3 זל.
העגעראלאגישער קאבינעט. 3371

שייטלען
מיט פאריזער שריפטן און פערטיגע שייטלן ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע און מאניקור
ביי קערש, סקווערא 15

ווערקשטאט שירמס פון
און **שפאציר-שטעקענס**
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען.
נעהמט אן אלערליי רעפעראטורען פון שירמס און שטעקענס.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.